

Anna Perämäki & Mikko Pesonen

YLIVIESKAN OHJAAMO-TOIMINNAN KEHITTÄMINEN NUORTEN NÄKÖKULMASTA

Kyselytutkimus toisen asteen opiskelijoille

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Toukokuu 2021**

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2021	Tekijä/tekijät Anna Perämäki, Mikko Pesonen
Koulutus Sosiaali-alan koulutus		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi YLIVIESKAN OHJAAMO-TOIMINNAN KEHITTÄMINEN NUORTEN NÄKÖKULMASTA. KYSELYTUTKIMUS TOISEN ASTEEN OPISKELIJOILLE		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski		Sivumäärä 39 + 3
Työelämäohjaaja Anu Junno		
<p>Tutkimuksen tilaajana oli Ylivieskan Ohjaamo. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja arvioida Ylivieskassa toista astetta opiskelevien nuorten kokemaa tarvetta Ylivieskan Ohjaamon palveluille ja selvittää, hyödyntävätkö kaikki palvelua tarvitsevat Ohjaamon tarjontaa sekä löytää mahdollisia kehittämiskohteita nuorten näkökulmasta tarjottavalle palvelulle. Tavoitteena oli saada tietoa nuorten palvelutarpeesta ja heidän toiveistaan palvelun järjestämisessä niin, että Ohjaamo-toimintaa saataisiin kehitettyä nuorten tarpeita vastaavaksi ja mahdollisesti lisättyä Ohjaamon palvelujen hyödyntäjiä. Tutkimuksen kohteena olivat tehokkaimmat Ohjaamo-toiminnan markkinointitavat ja nuorten ajatukset siitä, kokevatko tai ovatko he kokeneet tarvetta Ohjaamon palveluille sekä missä asioissa nuoret eniten tukea tarvitsevat. Pyrimme myös selvittämään, onko joukossa nuoria, jotka Ohjaamon palveluja tarvitsevat, mutta eivät palvelua tarpeesta huolimatta hyödynnä ja jos näin on, mikä sille on syytä.</p> <p>Tutkimuksessa kerrottiin, mitä Ohjaamo-toiminta on. Tutkimuksen keskeisiä teoriaosuuden käsitteitä olivat matalan kynnyksen tavoite, nuorisotakuu ja palvelua tukevat hankkeet sekä avun hakemisen vaikeus ja pärjäämisen kulttuuri. Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimusmenetelmällä. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi strukturoituja- ja monivalintakysymyksiä sekä yhden avoimen kysymyksen. Strukturoitujen- ja monivalintakysymyksien tulokset analysoitiin Webropol-analysointityökalulla ja nuorten antamat avoimet vastaukset sisällön erittelyllä. Webropolilla luodun kyselylomakkeen linkki lähetettiin koulujen opinto-ohjaajille, jotka toimittivat linkit opiskelijoille Wilma-palvelun kautta. Tutkimukseen osallistui opiskelijoita Koulutuskeskus Jedusta, Ylivieskan lukiosta ja Raudaskylän Kristillisestä Opistosta. Kyselyyn vastasi 53 nuorta.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat, että Ohjaamon aukioloaikoihin kaivattiin muutoksia. Melkein puolet kyselyyn vastanneista nuorista toivoi tulosten perusteella Ohjaamon olevan auki iltaisin. Haasteena toiveen toteutuksessa on monialaisen yhteistyön toteuttaminen muuna kuin virastoaikana. Tuloksista kävi ilmi, että opiskelevat nuoret tavoitetaan tehokkaimmin koulun kautta, joten sitä kautta markkinointia jatketaan ja siihen tullaan panostamaan. Ylivieskan Ohjaamo onkin saanut hyvää palautetta jalkautumisesta nuorten pariin muun muassa kouluille ja tapahtumiin. Tuloksista kävi ilmi, että osa nuorista on jättänyt käyttämättä palvelua, vaikka avuntarvetta koettiin. Nuoret saattoivat kokea avun hakemisen vaikeaksi ja jännittivät henkilökuntaa.</p>		
Asiasanat Matala kynnyks, nuorisotakuu, Ohjaamo Ylivieska, pärjäämisen kulttuuri		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2021	Author Anna Perämäki, Mikko Pesonen
Degree programme Bachelor of Social Services		
Name of thesis DEVELOPING THE OPERATIONS OF YLIVIESKA OHJAAMO FROM THE PERSPECTIVE OF YOUNG PEOPLE. SURVEY FOR SECONDARY STUDENTS		
Centria supervisor Leena Raudaskoski	Pages 39 + 3	
Instructor representing commissioning institution or company Anu Junno		
<p>The client of the research was Ylivieska Ohjaamo. The purpose of the thesis was to find out and evaluate the need experienced by young people studying in the secondary level in Ylivieska for the services of the Ylivieska Ohjaamo and to find out whether all those who need the service utilize the Ohjaamo services and find possible development areas for the service. The aim was to obtain information about the young people's need for services and their wishes concerning organizing the service, so that the Ohjaamo operations could be developed to meet the needs of young people and, if possible, the number of users of the Ohjaamo services could be increased. The subject of the study was the most effective marketing methods of the Ohjaamo operations and the young people's thoughts on whether or not they have felt the need for the Ohjaamo services and on what issues the young people need the most support. We also tried to find out if there are any young people who need the services of the Ohjaamo, but do not benefit from the service despite the need, and if so, what the reason for it is.</p> <p>The thesis explains what Ohjaamo operation is. The key concepts of the theoretical part of the study were the goal of a low threshold, the youth guarantee and service support projects, as well as the difficulty of applying for help and the culture of coping. The thesis was carried out using a quantitative research method. The collection of research material was done with a questionnaire that included structured and multiple-choice questions as well as one open-ended question. The results of the structured and multiple-choice questions were analyzed with the Webropol-analysis tool and the open-ended answers provided by the young people were analyzed by content analysis. An online link to the questionnaire created on Webropol was sent to school study counselors, who provided the links to students through the Wilma-service. Students from the Education Center Jedu, Ylivieska high school and Raudaskylä Christian College participated in the research. There were 53 young people in the survey.</p> <p>The results of the study showed that changes were needed to the opening hours of the Ohjaamo. Based on the results, almost half of the young people who responded to the survey hoped that the Ohjaamo would be open in the evenings. The challenge in implementing the wish is to implement cross-sectoral cooperation outside office hours. The results showed that the most effective way to reach young people is through school, so marketing will be carried out through schools. Ohjaamo Ylivieska has received good feedback on the introduction of young people to schools and events, among other things. The results showed that some young people have not used the service, even though they had felt they needed help. Young people may find it difficult to seek help and stress about meeting the staff.</p>		
Key words Culture of Survival, Low threshold, Ohjaamo Ylivieska, Youth Guarantee		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	3
2.1 Mikä on Ohjaamo?	3
2.2 Nuorisolaki, nuorisotakuu ja hankkeet.....	5
2.3 Matalan kynnyksen tavoite	6
2.4 Avun hakemisen vaikeus ja pärjäämisen kulttuuri	8
3 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
3.1 Tutkimusongelma	11
3.2 Tutkimusmenetelmä	12
3.3 Aineiston keruu ja analysointi.....	13
4 TUTKIMUSTULOKSET	16
4.1 Nuorten tietoisuus Ohjaamo-toiminnasta.....	16
4.2 Nuorten kokema palveluntarve	22
4.3 Toiveet ja kehittämismahdollisuudet	30
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	34
5.1 Vastaukset tutkimusongelmiin.....	34
5.2 Pohdinta	36
5.3 Kehittämisideat ja jatkotutkimusehdotukset	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Nuorten tietoisuus Ohjaamo-toiminnasta.....	17
KUVIO 2. Mitä kautta nuoret ovat kuulleet Ohjaamosta	17
KUVIO 3. Mieluisin Ohjaamo-toiminnan markkinointikanava	19
KUVIO 4. Mieluisin tapa ottaa yhteyttä Ohjaamolle	20
KUVIO 5. Nuorten kokema ohjauksen tarve.....	23
KUVIO 6. Ohjaamo-toiminnan tarve ja hyödyntämisaste.....	24
KUVIO 7. Syyt miksi nuoret eivät ole hyödyntäneet Ohjaamon palveluita.....	26
KUVIO 8. Tilanteet, joissa nuoret vierailisivat Ohjaamolla.....	28
KUVIO 9. Nuorten toivomukset Ohjaamon tarjontaan	30
KUVIO 10. Aukioloaikatoiveet	32

1 JOHDANTO

Ajatus opinnäytetyön tekemisestä Ohjaamolle syntyi, kun toinen opinnäytetyön tekijöistä suoritti opintojen viimeistä työharjoittelua Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla vuonna 2018. Ohjaamo-koordinaattorit kiersivät eri paikkakunnilla, esimerkiksi työpajoilla kertomassa Ohjaamo-toiminnan eduista ja auttoivat mahdollisessa Ohjaamon käynnistämisessä. Koordinaattorit vierailivat lisäksi jo käynnistetyillä Ohjaamoilla verkostotapaamisissa, jotta Ohjaamot saavat apua toiminnan käynnistykseen ja kehittämiseen. Työharjoittelija sai kulkea koordinaattoreiden mukana näissä tapaamisissa harjoittelun aikana ja kiinnostus toiminnan kehittämiseen heräsi. Myöhemmin harjoittelun päättymisen jälkeen opinnäytetyön tekijä otti yhteyttä Ylivieskan Ohjaamoon, jos heillä olisi tarvetta tutkia ja kehittää toimintaansa ja tapaaminen Ohjaamolla sovittiin. Tapaamisen aikana keskusteltiin Ohjaamon sen hetkisestä toiminnasta ja mahdollisista haasteista ja kehittämiskohde löytyi.

Toisen opinnäytetyöntekijän vieraillessa Ylivieskan Ohjaamolla joulukuussa vuonna 2019 pohdittiin vähäistä kävijämäärää ja haluttiin selvittää, mistä se johtuu. Eivätkö ylivieskalaiset nuoret koe tarvetta Ohjaamon tarjoamille palveluille vai onko syy vähäiselle asiakaskunnalle jokin muu. Onko kyse pärjäämisen kulttuurista, informaation puutteesta vai eivätkö tarjottavat palvelut vastaa nuorten tarpeita? Eivätkö nuoret koe Ohjaamon matalakynnyksistä palvelua tarpeeksi helposti lähestyttäväksi? Tavoitteena oli selvittää syy, jotta Ohjaamo voi kehittää toimintaansa siten, että nuoret hyödyntäisivät palveluja helpommin ja useammin sekä palvelu pysyisi ennaltaehkäisevänä. Pitkä tauko opinnäytetyön tekemiseen tuli, kun ohjaaja ensin Ohjaamolla vaihtoi työpaikkaa ja uutta ohjaajaa odotettiin tilalle. Vuoden 2020 alussa koronapandemian vuoksi kokoontumisia rajoitettiin, joten toiminnallista opinnäytetyötä ei voinutkaan pistää käyntiin. Tilanne Ohjaamolla olikin ehtinyt muuttua, kun opinnäytetyötä alettiin käynnistelemaan uudelleen vuonna 2021. Asiakasmäärät ovat lisääntyneet, joten tutkimuksen tavoitteet hieman muuttuivat.

Opinnäytetyötä aloitettaessa uudelleen tarkoituksena olikin löytää tehokkaita Ohjaamo-toiminnan markkinoinnin keinoja, selvittää nuorten toiveita palvelujen järjestämisessä, selvittää mahdollisia kehittämistoiveita nuorten näkökulmasta ja lisäksi saada myös ne nuoret palvelujen piiriin, jotka eivät jostain syystä tarpeesta huolimatta niihin hakeudu. Vastausta opinnäytetyön tutkimuskysymykseen ryhdyttiin selvittämään kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake luotiin Webropol-järjestelmällä ja lähetettiin täytettäväksi Ylivieskan lukion, Raudaskylän Kristillisen opiston ja Koulutuskeskus Jedun opiskelijoille. Strukturoitujen- ja monivalintakysymyksien

vastaukset analysoitiin Webropol-työkalun avulla ja avoimen kysymyksen vastaukset sisällön erittelyllä.

Tutkimuksen taustalle tarvitaan teoretietoa käsiteltävästä opinnäytetyöaiheesta, jotta kykenemme ymmärtämään paremmin tutkittavaa asiaa, tutkimusongelmaa ja kehittämistyön tavoitteita. Opinnäytetyön teoriaosiossa avataan, mikä on Ohjaamo ja mikä toiminnan tarkoitus on. Lisäksi kerrotaan toiminnan rahoituksesta ja lähtötilanteesta sekä hankkeiden tuomasta toiminnan tuesta. Tärkeäksi Ohjaamon tarkoituksiperän kannalta koettiin kertoa nuorisolain ja nuorisotakuun merkityksestä toiminnan syntymiselle. Tutkimusongelman kannalta merkittävää oli käsitellä matalan kynnyksen periaatteita, jotta voidaan tarkastella, toteutuvatko nämä tavoitteet Ohjaamon toiminnassa tai olisiko palvelussa kehitettävää kynnyksen madaltamiseksi. Tutkimustulosten analysoimisen tueksi käsiteltiin myös avun hakemisen vaikeutta ja pärjäämisen kulttuuria.

2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Viitekehyksellä pyritään havainnollistamaan tutkimuksen taustalla olevaa tietoperustaa yksinkertaistusti niin, että se auttaisi ymmärtämään tutkimuksen lähtökohtia paremmin (Anttila 1998). Opinnäytetyötutkimuksen tärkein teoretien viitekehys perustuu Ohjaamo-toiminnan keskeisimpiin lähtökohtiin ja tavoitteisiin, eli nuorten matalan kynnyksen palvelun tarjoamiseen ja yhden luukun periaatteen sekä ennaltaehkäisevyyteen. Merkityksellistä tutkimuksen kannalta oli määritellä, mikä Ohjaamo on ja mitkä tekijät ovat edesauttaneet toiminnan synnyssä. Näitä ovat esimerkiksi nuorisotakuu ja hankkeet. Tulosten analysoimisen kannalta oli tärkeää määritellä avun hakemisen vaikeutta ja pärjäämisen kulttuuria sekä se, mitkä ovat Ohjaamo-toiminnan keskeisimmät periaatteet eli matalan kynnyksen tavoitteet.

2.1 Mikä on Ohjaamo?

Aikaisemmin tehtyjen tutkimuksien perusteella nuoret kokivat oikeiden palvelujen saamisen ja niihin löytämisen vaikeana ja monimutkaisena. Nuoret eivät aina tieneet, mistä hakea apua eri tilanteissa ja turhauttavaksi koettiin kulkea paikasta toiseen kertomassa samat asiat uudestaan eri virkailijoille, eikä siltikään asiakkaan tilannetta osattu nähdä yhtenä kokonaisuutena. Palvelut ovat olleet nuorille liian hajanaisia. Ilmiselväksi havaittiin se, että nuorien palvelupolkuja tulee yksinkertaistaa. Nuorilla oli iso kynnys asioida viranomaisten kanssa ja virastoissa asioiminen koetaan vaikeana. Eri ministeriöt ja työmarkkinajärjestöt alkoivat ideoida Ohjaamo-tyyppistä mallia, kun työmarkkinajärjestöt olivat ilmaisseet halukkuutensa toteuttaa eurooppalaista nuorisotakuuta. Ohjaamo-toiminnalle mallia saatiin otettua muun muassa jo toiminnassa olleista Byströmin talosta Oulussa ja Mikkelin Olkkarista, joissa toiminta oli miltei samanlaista. Ohjaamo-toimintaa perustettaessa valtakunnalliseksi koordinaattoriksi valikoitui ELY-keskus eli Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (Kautto, Korpilauri, Pudas & Savonmäki 2017, 14-15.)

Ohjaamo tarjoaa matalan kynnyksen neuvontaa, apua ja palveluja usealla paikkakunnalla pääasiallisesti 15–29-vuotiaille nuorille. Ohjaamo yhdistää eri palveluja monialaisesti saman katon alle niin, että nuorten ei tarvitsisi asioida monella eri luukulla asioita hoitaessaan. Nuorten ei myöskään tarvitse erikseen selvittää, minkä tahon palvelua hänen asiansa koskee, vaan hän voi saapua Ohjaamolle tai ot-

taa yhteyttä Ohjaamoon ja henkilökunta järjestää tarvittavan ammattikunnan paikalle. Ohjaamoilla toimii yhteistyössä julkisen sektorin, yritysten ja järjestöjen tuottamat palvelut sekä neuvonta, joka mahdollistaa nuorille mutkattoman tavan hoitaa asiat kerralla kuntoon. Ohjaamojen tarkoituksena on edistää nuorten työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksia sekä lisätä nuorten hyvinvointia mahdollisimman ennaltaehkäisevästi. Ohjaamo myös auttaa mielellään pitkäaikaisemmissakin ongelmissa, mutta se ei ole Ohjaamo-toiminnan ensisijainen tarkoitus. (Määttä & Souto 2020, 5-6.)

Ohjaamo auttaa taloudellisissa asioissa, kuten Kelan etuuksien hakemisessa, TE-palvelujen asiakkuuksissa, opintojen rahoittamiseen liittyvissä asioissa ja velka-asioissa. Nuoret voivat hakea tukea omaan asuntoon muuttamiseen, sopivan asunnon löytämiseen, asumisen rahoittamiseen ja itse asunnon huoltamiseen liittyvissä seikoissa. Ohjaamo auttaa opintoihin hakeutumisessa, kuten yhteishaussa ja sopivan koulutuksen löytämisessä. Palveluihin kuuluu lisäksi työnhaussa avustaminen. Ohjaamolla neuvotaan esimerkiksi ansioluettelon tekemisessä, avointen työpaikkojen löytämisessä ja niihin hakemisessa sekä pandemia-ajan ulkopuolella yhteistyössä yritysten kanssa järjestetään rekrytointitapahtumia, joissa nuoret pääsevät tapaamaan eri alojen työnantajia. Apua tarjotaan myös terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi muun muassa keskusteluavun järjestämisellä, unen, ruokavalion, sosiaalisten suhteiden ja työn tasapainottamisella sekä tarvittaessa terveystalouteihin ohjaamisella. Ohjaamo järjestää kaiken ohessa erilaisia pajoja, kuten jännittäjäryhmiä ja CV-työpajoja.

Ohjaamoiden tarkoituksena on helpottaa nuorten koulutuksen ja työn saamista sekä sujuvoittaa näihin siirtymistä. Toiminnalla pyritään lisäämään nuorten osallisuutta, elämänhallintakykyä ja toimintakykyä. Ohjaamon valttina on moniammatillinen yhteistyö ja ohjausprosessi, joka on edistänyt nuorten nopeampaa avunsaantia. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on lisännyt Ohjaamon työntekijöiden kokonaiskuvan käsitystä nuorten palveluprosesseissa ja ohjaajuudessa. Monialaisessa yhteistyössä on kuitenkin ollut myös haasteita esimerkiksi määriteltäessä eri toimijoiden vastuualueita ja ohjeiden saamisessa ylemmältä taholta. Palvelujen yhteen tuominen edistää asiakkaan palveluntarpeiden kokonaisvaltaista hoitamista, jonka kautta nuori saa toivoa tulevaisuuteen ja selkeyttää tulevaisuuden näkymiä. Kuntatason vertailun perusteella Ohjaamo-kuntien työllisyysaste ja NEET-nuorten määrä onkin positiivisemmin kehittynyttä kuin kunnissa, joissa ei Ohjaamo-toimintaa ole. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että Ohjaamo-kuntien palvelujärjestelmän palveluohjaus on kehittynyt Ohjaamo-toiminnan käynnistymisen myötä. (Valtakari 2020, 2-4.) NEET-nuori (Not in Employment, Education or Training) tarkoittaa työn, koulutuksen tai asevelvollisuuden suorittamisen ulkopuolelle jäänyttä nuorta (Koponen & Riivari 2019, 6).

Tyypillisimmin Ohjaamoilla työskentelee eri ammattialojen työntekijöitä laajan palvelutarjonnan takaamiseksi. Ohjaamolla voi työskennellä esimerkiksi nuorisotoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen ja Kelan sekä TE-palvelujen henkilöstöä. (Koskela & Leppänen 2020.) Nuorisolakiin vuonna 2010 lisättiin moniammatillinen- ja etsivä nuorisotyö. Etsivän nuorisotyön päätyö on löytää syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, jotka eivät ole yhteiskunnan palvelujen piirissä. (Valtion nuorisoneuvosto 2021.) Ohjaamoiden kanssa yhteistyössä toimiikin yleisimmin myös etsivä nuorisotyöntekijä. Ylivieskan Ohjaamolla etsivän nuorisotyön lisäksi on Jelpiverkon työntekijöitä, jotka järjestävät nuorille yksilö- ja starttivalmennusta. Jelpiverkko tarkoittaa nuorten vapaaehtoista ja ilmaista aktivointipalvelua, jonka tarkoituksena on auttaa nuoria heidän elämänsä haasteissa (Ylivieskan kaupunki 2021). Yksilö- ja starttivalmennuksen tarkoituksena on auttaa nuorta löytämään oman tiensä eli kiinnostuksen kohteensa. Valmennuksen kautta pyritään löytämään nuorelle kiinnostava opiskeluala, työpaikka tai jokin muu polku mitä kulkea. Starttivalmennusta voidaan toteuttaa yksilö- ja ryhmävalmennuksina. (Jelpiverkko 2021.)

2.2 Nuorisolaki, nuorisotakuu ja hankkeet

Nykyinen nuorisolaki on tullut voimaan 2016 ja sen tarkoituksena on edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia, osallisuutta ja kykyä toimia yhteiskunnan jäsenenä. Lailla tuetaan nuorten kasvua ja kehittymistä itsenäiseksi ihmiseksi ja edesautetaan nuorta kokemaan yhteisöllisyyttä, joka vaatii siihen liittyvän tietotaidon oppimisen takaamista. Lailla pyritään takaamaan nuorelle hyvät kasvu- ja elinolosuhteet sekä edistetään oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Merkittäviä tekijöitä näiden tavoitteiden toteutumiselle ovat kansainvälistyminen, yhteisvastuullisuus ja moninaiset kulttuurit ympärillämme. Tavoitteeseen pääsemiseksi tulee mahdollistaa terveet elintavat, kestävä kehitys ja elämän sekä ympäristön kunnioitus. Monialaisesta yhteistyöstä saadaan apua esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseen. (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, § 2.)

Nuorisolailla määrätään kuntien velvollisuudeksi monialaisen yhteistyön vahvistaminen nuorten palveluissa. Kunnissa tulee olla yhteistyöryhmä, joka vastaa monialaisen yhteistyön suunnittelusta ja toimeenpanosta. Työryhmän täytyy olla vuorovaikutteinen kunnassa toimivien nuorisopalveluja tuottavien tahojen, kuten seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Työryhmän vastuualueisiin kuuluu nuorten palvelujen käytäntöjen, kuten palveluihin ohjauksen, tahojen välisen tiedonsiirron ja yhteistyön sekä pal-

veluiden yhteensovittamisen kehittäminen. Heidän tehtäviinsä kuuluu myös kerätä tietoa kunnassa asuvien nuorten elämään vaikuttavista kasvu- ja elinolosuhteista, joiden pohjalta voidaan suunnitella nuorisopalveluja ja tieto auttaa paikallisessa päätöksenteossa. (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, § 9.)

Termi nuorisotakuu koostuu 1.1.2013 voimaantulleesta nuorten yhteiskuntatakuusta, nuorten aikuisten osaamisohjelmasta ja koulutustakuusta. Euroopan komission nuorisotakuuhankkeen tavoitteena oli taata kaikille 25 ikävuotta nuoremmille ja alle 30-vuotiaille valmistuville nuorille työttömyyden alkamisesta kolmen kuukauden kuluessa opiskelu-, työ-, harjoittelu-, kuntoutus- tai työharjoittelupaikka. (Turja & Ruusu 2014.) Ohjaamo-toiminta on merkittävin nuorisotakuun kautta aloitettu palvelu, joka toteuttaa nuorisotakuuta eli yhteiskuntatakuuta helpottaen nuorten asioiden hoitamista muun muassa Kelan ja TE-toimiston palveluin. Ohjaamolla on lisäksi tarjolla esimerkiksi erilaisia vapaaehtoisia rekrytointitapahtumia, CV-työpajoja ja opinto-ohjausta. Nuoret olisi tarkoitus saada Ohjaamon palvelujen piiriin ennen kuin he tuntevat pudonneensa yhteiskunnan ulkopuolelle. Palvelun on tarkoitus olla ennaltaehkäisevä, eikä niinkään ratkaista pitkäaikaisia ongelmia.

Euroopan sosiaalirahaston ansiosta syntyi Ohjaamo-toiminta, kun vuosina 2014–2020 suunnattiin merkittävä rahoitus työllistymistä edistävän toiminnan kehittämiseen. Ohjaamoiden toiminnassa on ollut erilaisia ESR-rahoitettuja hankkeita tukemassa toiminnan koordinoimisessa, monikulttuurisen työn kehittämisessä, psykososiaalisen tuen antamisessa, monialaisten palvelujen yhteensovittamisessa ja uraohjauksen osaamisessa. Näitä hankkeita ovat muun muassa Kohtaamo-, URAA!- ja TESSU-hanke. Hankkeilla on omat vastualueensa. Vuosille 2018-2021 hallitus linjasi tuen jatkumisen TE-palvelujen kautta. (Määttä & Souto 2020, 6.) Ohjaamoiden kehittämistyössä mukana ovat olleet myös useat muut tahot kuten Kela, järjestöt, ministeriöt, yritykset ja ELY-keskukset (Savolainen, Palola, Hilpinen & Karlsson 2020, 3).

2.3 Matalan kynnyksen tavoite

Matalalla kynnyksellä tarjottavien palveluiden tarkoituksena on tavoittaa sellaisia nuoria, jotka ovat jostain syystä pudonneet palvelujärjestelmästä ulos. Tarkoituksena on saada asiakkaat tuntemaan sosiaalista osallisuutta. Tämä on tärkeää etenkin huono-osaisten kohdalla. Matalan kynnyksen periaatteen tarkoituksena on tuottaa sellaista palvelua, joka tarjoaa yksinkertaisemman palvelupolun normaaleihin palveluihin verrattuna ja näin ollen kynnys hakeutua palveluun madaltuu. Asiakkailta vaaditaan tällaisissa palveluissa vähemmän edellytyksiä niihin hakeutumisessa ja palvelun piirissä ollessa. Palveluihin

hakeutumisen kynnystä voivat nostaa esimerkiksi palvelumaksut, sopimattomat aukioloajat ja huono sijainti kuten liian pitkät matkat. Asiakkaat voivat kokea palveluun pääsyn polun haastavana tai epämiellyttävänä, eivätkä myöskään halua joutua valvonnan alaiseksi. Palvelun tavoitteet saatetaan asettaa liian korkealle ja asiakkaat voivat pelätä leimatuksi tulemista. (Leemann & Hämäläinen 2015.)

Byströmin talon työntekijöiden kanssa käydyn keskustelun kautta kävi ilmi, että nuoret ovat kokeneet talolla eli Ohjaamalla käymisen helpoksi, koska leimautumisen pelkoa ei kovin helposti synny. Talolla on ollut aikojen alusta tarjolla niin paljon toimintaa ja nuorten vapaa-ajan tiloissa on voinut viettää aikaa, että kukaan ulkopuolinen ei voi tietää, onko nuori käynyt vain juomassa kupin kahvia, tulostamassa papereita vai kenties hoitanut arkaluontoisia asioitaan. Nuoret mitä ilmeisemmin pelkäävät muiden ihmisten ja jopa kavereidensa mahdollista leimaamista. Vaikeat asiat saatetaan haluta hoitaa salissa. Matalaa kynnystä asioimiseen voidaan luoda siis myös laajalla palvelutarjonnalla, jotta ihmisille ei muodostu heti mielikuva talossa asioivien ihmisten olevan esimerkiksi ongelmassa.

Vaikka ihmisten perusoikeuksiin kuuluu sosiaaliturvan ja -palvelujen saaminen, ei perusoikeus välttämättä todellisuudessa aina toteudu. Palveluihin tulee useimmiten itse hakeutua, eikä kaikilla ole riittäviä voimavaroja siihen. Palvelujen saamisen voi estää lisäksi tiedon puute. Haasteita palveluihin pääsemiselle tuovat ihmisten omat ongelmat ja kimurantti palvelujärjestelmä. Palvelujen ulkopuolelle voidaan jäädä monien eri syiden vuoksi. Julkisten palvelujen saantia voi usein joutua odottamaan pitkiäkin aikoja jonojen vuoksi, palvelu saattaa olla vaikea tavoittaa, ihmisillä voi olla omia psyykkisiä ja fyysisiä vaikeuksia tai monia samanaikaisia ongelmia tai nopeasti palvelua vaativia pieniä pulmia. Matalan kynnyksen palveluilla pyritään poistamaan näitä tekijöitä tai helpottamaan tilanteita. Matalan kynnyksen palveluilla edesautetaan erityisesti huono-osaisten ja moniongelmaisten asiakkaiden pääsemistä palvelujen piiriin, sillä kynnyksen avun hakemiseen on kasvanut jo niin suureksi. Ihanteellisessa tilanteessa asiakkaat saadaan julkisten palvelujen asiakkaiksi. (Leemann & Hämäläinen 2015.)

Matalan kynnyksen ominaisuuksiin ja peruseriaatteisiin kuuluvat vapaa- ja omaehtoinen asiointi ilman lähetettä tai ajanvarausta asiakaskunnalle sovitettuina aukioloaikoina. Aukioloaikoja voi olla esimerkiksi pidennetty tai ne voidaan olla kohdennettu tiettyihin kellonaikoihin tai päiviin. Palvelun sijainti on asiointia lisäävä, byrokratiaa on usein vähennetty tai siinä avustetaan tarpeen mukaan. Myöskään asiakkaan päihteidenkäytöllä, kansalaisuudella tai asuinpaikalla ei ole vaikutusta palveluun pääsemisessä. Matalan kynnyksen palvelua voi käyttää myös anonymisti. Asiakaslähtöisyys, asiakkaan arvostaminen ja oma tahto korostuvat matalan kynnyksen toteutuksessa. Ideaalitalanteessa matalan

kynnyksen palvelu on ennaltaehkäisevää, monialaista ja vaivatonta. Matalan kynnyksen palveluntarjoajalla ja asiakkaalla voi olla eri näkemykset siitä, mitä on matalan kynnyksen palvelu. Nämä näkemykset tulisi saada kohtaamaan asiakkaan ja palveluntarjoajan välillä. (Leemann & Hämäläinen 2015.)

Erityisen tärkeäksi palveluun hakeutumisessa nuoret ovat kuvanneet kohtaamisen merkityksen. Vastassa ei haluta olevan byrokraattinen virkailija vaan vastaanoton tulisi olla lämmin. Väärinymmärryksiä on koettu, koska riittävästi aikaa tässä kiireisessä maailmassa ei ole ollut asiakkaan palvelemiseksi kiireettömästi. Virkakieli ja asiakkaan arkikieli eivät usein kohtaa. Nuoret toivoisivat heitä palveltavan ymmärrettävällä kielellä, jotta väärinymmärrykset vähenisivät ja asiakkaan ohjeistus olisi selkeää. (Snellman 2012, 58-63.) Sosiaali- ja terveystalvelujen byrokratian ymmärtäminen luo muutenkin haasteita ja lisää kynnystä hakeutua palveluihin, joten palvelua annettaessa virkakielen käyttöä olisi hyvä välttää.

2.4 Avun hakemisen vaikeus ja pärjäämisen kulttuuri

3X10D-hankkeessa on ilmennyt, että nuorilla tuen hakeminen on koettu vaikeaksi, jos aikaisempi kokemus tuen saamisesta on jäänyt huonoksi ja nuori ei ole kokenut itseään merkitykselliseksi viranomaisen taholta. Erityisen vaikeaa on niiden nuorien kohdalla hakea apua, jotka eivät sitä ole koskaan ennen tarvinneet. Kynnys on tällöin entistä suurempi. Tärkeäksi keinoksi avun hakemisen kynnyksen madaltamiseksi nuoret ovat kuvailleet palvelujen näkyvyyden parantaminen. Tarjolla olevia nuorten palveluja tulisi esitellä niin tiheästi, että asenteet avun tarvetta kohtaan muuttuisivat ja avun hakemisesta tulisi normi. On myös pohdittu, olisiko sillä näkyvyyttä ja sitä kautta palveluihin hakeutumista edistävä vaikutus, jos palveluja markkinoitaisiin nuorten käyttämissä sosiaalisen median ja internetin verkostoissa. Esille on nostettu edelleen vallitseva pärjäämisen kulttuuri, jonka mukaan kaikkien tulisi selvittää asioistaan omin avuin ja ihminen on heikko, jos tarvitsee muiden tukea suoriutuakseen elämästä. Nuoret toivoisivat, että avun hakeminen nähtäisiin ennemminkin vahvuuden merkinä, jotta leimautumista ei tarvitsisi enää pelätä. (Paananen, Kainulainen, Hyppönen, Leikas, Lindström & Lökfors 2019, 46-47.)

Kynnystä palveluihin hakeutumiseen lisäävät palveluiden hajanaisuus, tietojen huono välittyminen eri tahojen välillä ja pitkät jonotusajat. Usein palveluista ei myöskään koeta saavan tarvittua apua ja asiakasta juoksutetaan paikasta toiseen. Jos nuoren kynnys hakeutua avun piiriin on jo valmiiksi korkea, vaikuttaa huonon palvelun tai palvelun puutteen aiheuttama turhautuminen entistä enemmän jatkossa

avun hakemiseen. (Paananen ym. 2019, 28-29.) Vahvistamon 2018-2019 tekemän tutkimuksen mukaan suuri osa nuorista koki, että he tarvitsivat apua ja tukea ongelmiinsa, mutta eivät syystä tai toisesta uskalla tai halua hakea sitä. Esille nousi muun muassa tiedon puute siitä, mistä apua eri tilanteisiin voi saada ja millaisia prosesseja apua hakiessa käynnistetään. Nuoret usein myös vähättelevät ongelmiaan, vaikka he tukea tarvitsivat. He pelkäävät, että ongelma on vähäpätöinen eikä siihen kuuluisi hakea apua. Mielenterveysongelmiin liittyvän stigman vähentämiseksi nuoret haluaisivat, että nuorisotyöntekijä tai Ohjaamon ohjaaja ottaisi mielenterveysasiat ensin puheeksi, jotta nuori ei itse joutuisi asioista avautumaan oma-aloitteisesti. Lisäksi toivottiin, että nuoria kannustettaisiin useammin hakeutumaan avun piiriin, vaikka asiat eivät olisikaan kovin suuria. (Nikkinen 2019.)

Erityisesti Suomessa vallitsee itse pärjäämisen eetos, joka tarkoittaa sitä, että töitä tehdään verissä päin eikä saavutuksista juurikaan kehuta etenkään itseä. Pärjääminen merkitsee riittämistä, elämässä selviytymistä ja suorittamista. Itsenäisesti pärjäämisen kulttuurissa, jossa ei hakeuduta tarpeen vaatiessa avun piiriin, voidaan herkästi ajautua siihen pisteeseen, että uuvumme pahoin ja palamme loppuun. Vaikka yksin pärjäämisessä on myös hyviä puolia, tulisi meidän pitää huolta siitä, että emme joutuisi sen vuoksi ahdinkoon, vaan on hyväksyttävää pyytää myös apua. (Ohisalo 2016.) Pärjäämisen eetos voi olla myös leimaava, ja se jaottelee ihmisiä häviäjiin ja voittajiin, emmekä kykene näkemään ihmisten saavutuksiin tai sen vähäisyyteen vaikuttaneita taustatekijöitä. Eetos saa meidät ajattelemaan, että menestyksen taustalla on yksilön erinomaisuus, ja mikäli elämässä ei menestytä esimerkiksi haastavien olosuhteiden ja elämäntilanteiden vuoksi, pidetään yksilöä heikkona ja kyvyttömänä. Tärkeää olisi muistaa, että tulemme eri lähtökohdista ja emme aina voi itse valita, millaisia haasteita kohtaamme elämän varrella ja erilaiset persoonallisuustekijät vaikuttavat ongelmista selviytymiseen. (Suomen mielenterveys ry 2021.)

Usein palveluihin ei hakeuduta, koska nuori ei ole valmis myöntämään ongelmaansa tai muutoksen pelko on liian suuri. Joskus muut voivat huomata nuoren tarvitsevan apua, mutta nuori ei itse koe asiaa samalla tavalla, mikä voi aiheuttaa siten palveluista pois pysymisen. Osassa tilanteista nuori saattaa itse tiedostaa, että suunta ei ole oikea, mutta asialle ei tehdä mitään motivaation puutteen vuoksi. Osa nuorista saattaa myös ajatella, että ongelmaa ei ole, vaan valinta elää yhteiskunnan määrittelemien normien ulkopuolella on tehty tarkoituksellisesti. Palveluihin hakeutumisen kynnyksenä saattaa olla myös pelko tulevansa merkityksi asiakirjoihin. Jotkut eivät uskalla hakea apua ja kertoa omaa kokonaistilannettaan totuudenmukaisesti, sillä uhkana pidetään alaikäisten kohdalla lastensuojeluilmoitusta itsestä ja täysi-ikäisten kohdalla omasta lapsesta. Esille on noussut myös seikka, jonka mukaan nuoret eivät ole

riittävän tietoisia siitä, mitä palveluja heille olisi tarjolla, joten niihin ei osata hakeutuakaan. (Snellman 2012, 58-64.)

3 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön tutkimuksen lähtökohta eli tutkimusongelma, joka on jaettu osaongelmiin. Osa-ongelmia oli kolme. Sen jälkeen käydään läpi valittua tutkimusmenetelmää ja kuvataan tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen tekoprosessin vaiheita sekä teoriaa toimivan kyselylomakkeen rakentamiseen. Lopuksi vielä arvioidaan tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia teoriaan pohjaten.

3.1 Tutkimusongelma

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää Ylivieskassa toisella asteella opiskelevien nuorten tarpeita ja odotuksia Ohjaamo Ylivieskan palveluille. Lisäksi haluttiin selvittää, onko kohderyhmässä nuoria, jotka eivät tarpeesta huolimatta hyödynnä Ohjaamon palveluja, sekä pyrittiin löytämään niitä kehittämistarpeita nuorten näkökulmasta Ohjaamo Ylivieskan palveluille, joilla saataisiin kehitettyä palvelua siten, että se tavoittaisi yhä useamman nuoren, joka nyt tai mahdollisesti tulevaisuudessa voisi kuulua Ohjaamon palveluiden piiriin. Pää tavoitteena oli siis saada tietoa nuorten palveluntarpeesta sekä kuulla nuorten toiveita liittyen palveluiden järjestämiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten ajatuksia ja mielipiteitä siitä, ovatko he kokeneet Ohjaamon palvelut tarpeellisiksi ja mitkä palvelut koetaan tarpeellisimmiksi.

Tutkimuksen pääongelmana oli:

Millainen on Ylivieskassa toisen asteen koulutuksessa opiskelevien nuorten palveluntarve Ohjaamo Ylivieskan tarjoamille palveluille?

Pääongelmaa pilkottiin pienimmiksi kokonaisuuksiksi:

- a) Ohjaamon viestintäkanavat – mitä kautta nuoret saavat tietoa Ohjaamosta ja mikä olisi heille luonnollisin kanava yhteydenpitoon?
- b) Mitä palveluita nuoret toivovat Ohjaamolta?
- c) Onko Ohjaamon aukioloilla vaikutusta palveluiden piiriin hakeutumiseen?

Lisäksi haluttiin saada palautetta avoimella kysymyksellä Ohjaamon toiminnasta.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusosion voi toteuttaa useilla eri menetelmillä. Yleisimmin käytetyt menetelmät ovat kvantitatiivinen (määrällinen) tutkimus ja kvalitatiivinen (laadullinen) tutkimus. Kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta voi toteuttaa alasta riippumatta. (Vilkkä 2021, 17.) Tutkimusmenetelmä määrittää sen, millä tavalla aineisto kerätään ja osittain myös sen, miten tutkimusaineisto analysoidaan ja käsitellään. Se, valitaanko tutkimusmenetelmäksi kvantitatiivinen vai kvalitatiivinen tutkimus, riippuu tutkittavasta kohteesta ja siitä, mitä tutkimuksella halutaan selvittää. Eri tutkimusmenetelmien vastakkainasettelu ja arvottaminen on turhaa, sillä tutkimuksessa pyritään aina luotettavaan lopputulokseen laadukkaan työskentelyn kautta. (Kananen 2014, 20-22.).

Kvantitatiivinen tutkimus perustuu numeraalisiin analyyseihin. Tutkimus alkaa siitä oletuksesta, että oikealla tavalla mittaamalla, kokeilemalla ja koettelemalla voidaan saavuttaa todellisuutta koskeva, yksilöistä riippumattoman tieto. Kvantitatiivinen tutkimusote toimii tutkimusmenetelmänä silloin, kun tavoitteena on ihmistä koskevien asioiden ja kokemusten kartoittaminen ja kuvaaminen keskiarvojen ja syy-seuraussuhteiden avulla. Kvantitatiivinen tutkimus soveltuu hyvin esimerkiksi erilaisten kehittämishankkeiden tulosten mittaamiseen ja laadun arvioimiseen. (Vilkkä 2021, 23.)

Kvantitatiivinen tutkimus on menetelmä, joka antaa yleisen kuvan muuttujien (mitattavat ominaisuudet) välisistä suhteista ja eroista. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä antaa vastaukset kysymyksiin kuinka paljon tai miten usein, kuten myös tämän opinnäytetyön empiirisessä tutkimuksessa oli tavoitteena. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineistolle on tyypillistä, että vastaajien määrä on suuri. Suositeltava havaintoyksiköiden (esim. henkilöiden) vähimmäismäärä on 100, jos tutkimuksessa käytetään tilastollisia menetelmiä. Ainoastaan suurella aineistolla pystytään muodostamaan havaintoja esimerkiksi keskimääräisestä tai jopa yleisestä näkökulmasta, mikä osaltaan mahdollistaa tutkittavien asioiden selittämisen numeerisesti. (Vilkkä 2007, 13-17.)

Kvalitatiivinen tutkimus käyttää sanoja ja lauseita toisin kuin kvantitatiivinen tutkimus, joka perustuu lukuihin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoituksena on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja mielekkään tulkinnan antaminen, kun taas kvantitatiivinen tutkimus perustuu tutkimuksen mukaisiin yleistyksiin. Kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään ilmiön tai asian syvälliseen ymmärtämiseen. Kvalitatiivisen tutkimuksen toteuttamiseksi ei ole olemassa tarkkaa viitekehystä. Kvalitatiivisen aineiston analysointi on syklinen prosessi, josta puuttuvat samanlaiset tiukat säännöt, jotka ovat ominaisia kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Kananen 2014, 21.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimys on saada yhdestä havaintoyksiköstä (esimerkkinä henkilö) irti mahdollisimman paljon. Kvalitatiiviseen tutkimukseen liittyy suora kontakti tutkittavan ja tutkijan välillä. Tutkija voi olla suorassa kontaktissa menemällä ”kentälle” haastattelemaan ja havainnoimaan. Tutkimusta toteutetaan tällä tavoin oikeassa kontekstissaan. Kvalitatiivinen tutkimus on usein deskriptiivistä. Ilmiötä pyritään ymmärtämään sanojen, tekstien ja kuvien avulla. (Kananen 2014, 22.) Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimus, ja empiirinen osuus toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella. Avoin kysymys eli vapaa sana käsiteltiin kvalitatiivisesti.

3.3 Aineiston keruu ja analysointi

Vallin (2018) mukaan kyselylomake on yksi tavanomaisimmista menetelmistä kerätä tutkimusainestoa. Kyselylomake voidaan välittää vastaajille joko paperisena lomakkeena tai sähköisesti. Hyvän ja laadukkaan kyselylomakkeen tunnusmerkkejä ovat selkeys, sekä siisti ja houkutteleva ulkoasu. Kysymysten laadinnassa ja muotokielessä tulee olla huolellinen, sillä kysymykset ovat perusta tutkimuksen onnistumiselle ja tulosten luotettavuudelle, ja huonosti muotoiltu tai epämääräinen kysymys voi vääristää tuloksia. Kysymykset tulisi laatia tukemaan ratkaisun saamista tutkimusongelmiin. Hyvä kysymys on selkeä ja yksiselitteinen eikä se saa olla johdatteleva. Kyselylomaketta laadittaessa on hyvä käydä läpi tutkimusongelmaa ja pyrkiä laatimaan kysymyspatteristo siten, että kysytään varmasti kaikki oleellinen ja toisaalta turhat kysymykset jätetään pois. Oleellisten kysymysten valinnassa auttaa tutkimusaiheen teoriaan perehtyminen ennen kyselylomakkeen laadintaa. (Valli 2018, 92-93.)

Kyselylomakkeen alussa kannattaa Vallin (2014) mukaan olla niin kutsuttuja lämmittelykysymyksiä, jota kyselyyn vastaaminen alkaisi mahdollisimman helpoilla vastauksilla. Tämän kaltaisia lämmittelykysymyksiä, tai paremminkin taustakysymyksiä voivat olla esimerkiksi vastaajan ikä, sukupuoli ja asuinpaikkakunta. Vastaajan taustoja ja etnografisia tietoja voidaan käyttää tulosten analyysissä myös muuttujien kuvaamisessa; esimerkiksi miten ikä tai sukupuoli vaikuttaa keskimäärin tulokseen. Lomakkeen rakentamisessa tulee myös huomioida vastaajan motivaation säilyminen vastaamiseen - lomake ei saa olla liian pitkä. Sopiva lomakkeen pituus karkeasti arvioiden on lapsille noin kaksi sivua ja aikuisille korkeintaan viisi sivua. Myös kysymysten muotokieleen on panostettava, sillä on tärkeää, että kysymykset ovat ymmärrettäviä ja muotoiltu kohderyhmää ajatellen sopivaan muotoon. (Valli 2018, 94-95.)

Opinnäytetyömme empiirisen tutkimuksen kyselylomakkeen (LIITE 1) rakentaminen aloitettiin huhtikuussa 2021. Kysely päätettiin toteuttaa Webropol-ohjelmalla. Suunnittelimme kysymykset yhdessä opinnäytetyön tekijöiden kesken ja vaihdoimme ajatuksia siitä, minkälaisilla kysymyksillä saisimme mahdollisimman tarkan kuvan Ohjaamon kohderyhmän palveluntarpeista. Tavoitteenamme oli luoda kyselylomake, joka olisi selkeä ja vastausvaihtoehdot eivät olisi tulkinnanvaraisia. Kyselylomakkeen runko alkoi muodostumaan hyvin nopeasti, sillä tutkimuksemme tutkimusongelma oli selkeä. Kysymysten sisältö ja muotoilu pyrittiin tekemään siten, että kysymykset olivat selkeitä ja johdonmukaisia ja niillä olisi mahdollista saada vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kyselylomakkeeseen lisättiin myös yksi avoin kysymys, johon oli mahdollisuus kirjoittaa toiveita ja ajatuksia vapaan sanan muodossa. Kyselylomakkeessa oli lisäksi lyhyt saate ja vastaamisohjeet. Saatteessa kerrottiin kyselyn olevan osa opinnäytetyötä.

Kun olimme saaneet kyselylomakkeen valmiiksi, lähetimme kyselyn ensin Ylivieskan Ohjaamon henkilökunnalle arvioitavaksi ja testattavaksi. Ohjaamolta saimme kehitysideoita kysymysten sisältöön ja rakenteeseen. Koska lomake tarvitsi vielä pientä hienosäätöä, pidimme Ohjaamon henkilökunnan kanssa etäyhteyden välityksellä palaverin, jossa Ohjaamon työntekijä kertoi meille heidän parannusehdotuksistaan lomakkeen ulkomuodosta ja kysymysten muotoilusta. Kirjasimme ajatukset ylös ja niiden pohjalta muokkasimme kysymysten sisältöä vastaamaan paremmin tutkimuksen tavoitteita. Osassa kysymyksistä huomasimme, että esitysmuotoa oli hieman parannettava. Kyselyssä ei niinkään haluttu korostaa ongelmia, vaan kysymyksissä pyrittiin lähestymään mahdollista tuen tarvetta positiivisella tavalla. Kyselyssä käytettyjä sanoja muokattiin vielä helpommin lähestyttäviksi. Kysely lähetettiin myös vielä opinnäytetyöohjaajalle tarkistettavaksi, jos hänellä olisi kyselyyn kehitysideoita ja hän osaisi sanoa, vastaako kysely opinnäytetyön kriteereitä.

Kun kyselylomake oli valmis ja saanut lopullisen hyväksynnän Ohjaamolta ja opinnäytetyöohjaajalta, lähetimme kyselyn Koulutuskeskus Jedun, Ylivieskan lukion ja Raudaskylän Kristillisen Opiston opinto-ohjaajille, jotka toimittivat kyselylinkit toisen asteen opiskelijoille Wilma-palvelun kautta. Kyselylomake oli avoinna vastaajille 10 vuorokautta ja opinto-ohjaajia pyydettiin muistuttamaan vastaamisesta vielä kolmea päivää ennen kyselyn päättymistä. Yksityisyys- ja tietoturvasyistä emme saaneet itse opiskelijoiden sähköposteja kyselyn lähettämiseen, vaan kaikki tiedottaminen tapahtui opinto-ohjaajien välityksellä – kuten myös vastaamisesta muistuttaminen. Tavoitteenamme oli saavuttaa kyselylle vähintään 100 vastaajan määrä, mutta emme siinä onnistuneet, vaan vastauksia saatiin 53 kappaletta.

3.4 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Validiteetti (pätevyys) tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksen on tarkoituskin mitata. Validissa tutkimuksessa ei saisi olla systemaattista virhettä. Tämä tarkoittaa sitä, kuinka tutkittavat ovat ymmärtäneet tutkimuksessa käytettyjä aineistoja, kuten kyselylomaketta ja kysymyksiä. Tutkimustulokset vääristyvät helposti, mikäli vastaaja ei ajattele samalla tavalla kuin tutkija on oletanut. Validiutta tulisi tarkastella jo tutkimusta suunniteltaessa. Suunnitteluvaiheessa tulee huomioida käsitteiden, perusjoukon ja mittarin huolellinen suunnittelu sekä varmistaa, että kysymykset ovat suunniteltu siten, että ne kattavat koko tutkimusongelman. Tutkimus on validi silloin, kun tutkija on onnistunut siirtämään tutkimuksessa käytetyn teorian kyselylomakkeeseen. (Vilka 2021, 193-194.)

Tässä opinnäytetyössä validiteetti huomioitiin tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa tutkimusmenetelmä valittiin päämääränä tuottaa pätevää tietoa toimeksiantajalle koskien tutkimusongelmaa. Havaintoyksiköt eli henkilöt, joilta vastauksia tutkimuksemme pyysimme, valitsimme kohdennetusti toimeksiantajan potentiaalisesta asiakasryhmästä eli Ylivieskassa toisen asteen koulutusta opiskelevilta nuorilta. Tutkimuslomakkeen laadinnassa kysymysten muotoon kiinnitettiin huomiota erityisesti siitä näkökulmasta, että kysymykset ovat ymmärrettävästi muotoiltuja ja vastaajien mahdolliset väärinkäsitykset pystyttäisiin välttämään. Myös tulosten analysointivaiheessa tuloksia pyrittiin tarkastelemaan oikeassa suhteessa tutkimusongelmaan ja käyttämään mahdollisimman havainnollista mittaristoa ja tulosten esitystapaa.

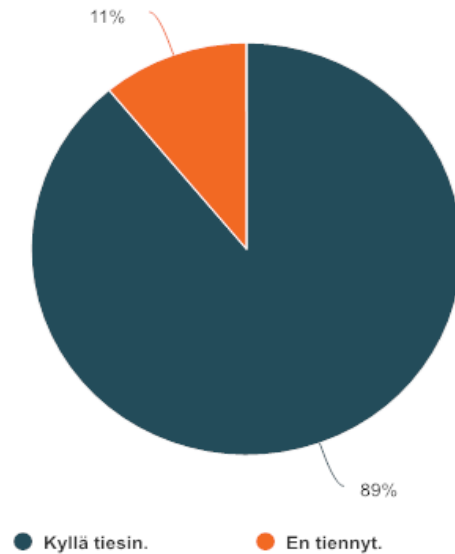
Reliabiliteetti (pysyvyys) on luotettavuuden muoto, joka tarkoittaa sitä, että mikäli tutkimus uusitaan, saadaan samat tulokset kuin ensimmäiselläkin tutkimuskerralla. Luotettavuutta ei voida kuitenkaan laskea, vaan luotettavuus voidaan vain arvioida. Varmin tapa varmistaa tutkimuksen reliabiliteetti on suorittaa uusintamittaus. Tämä on kuitenkin haastavaa, koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa havaintoyksiköitä voi olla satoja tai jopa tuhansia. Uusintamittauksetkaan eivät takaa tutkimuksen reliabiliteettiä, koska tutkittava asia tai ilmiö voi muuttua ajan kuluessa. Reliabiliteettia arvioitaessa uusintamittauksen avulla on huomioitava, että tutkimusolosuhteet pysyisivät mahdollisimman samanlaisina. (Kananen 2015, 349.) Tämän opinnäytetyön reliabiliteetti pyrittiin varmistamaan huolellisella ja tarkalla työskentelyllä niin suunnittelu, toteutus- kuin analyysivaiheessa. Tutkimuksen vastaajamäärän ollessa 53 satunnaisvaihtelua voi olla enemmän, kuin jos vastaajamäärä olisi ollut suurempi.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuskysely laadittiin yhteistyössä Ohjaamon ohjaajien kanssa ja Webropolilla huhtikuussa 2021 valmiiksi saatu kysely toimitettiin linkkinä Koulutuskeskus Jedun, Raudaskylän Kristillisen ammat-
tiopiston sekä Ylivieskan lukion opinto-ohjaajille. Opinto-ohjaajat välittivät linkin eteen päin opiskeli-
joille Wilma-järjestelmän kautta. Vastauksia otettiin vastaan huhtikuun 2021 loppuun saakka. Vastauk-
sia kyselyyn saatiin yhteensä 53 kappaletta. Tutkimustulokset on jaettu teemoihin, joista ensimmäi-
sessä teemassa käsitellään nuorten tietoisuutta Ohjaamo-toiminnasta, toisessa teemassa tarkastellaan
nuorten kokemaa palveluntarvetta ja kolmannessa Ylivieskan Ohjaamolle asetettuja toivomuksia ja ke-
hittämismahdollisuuksia.

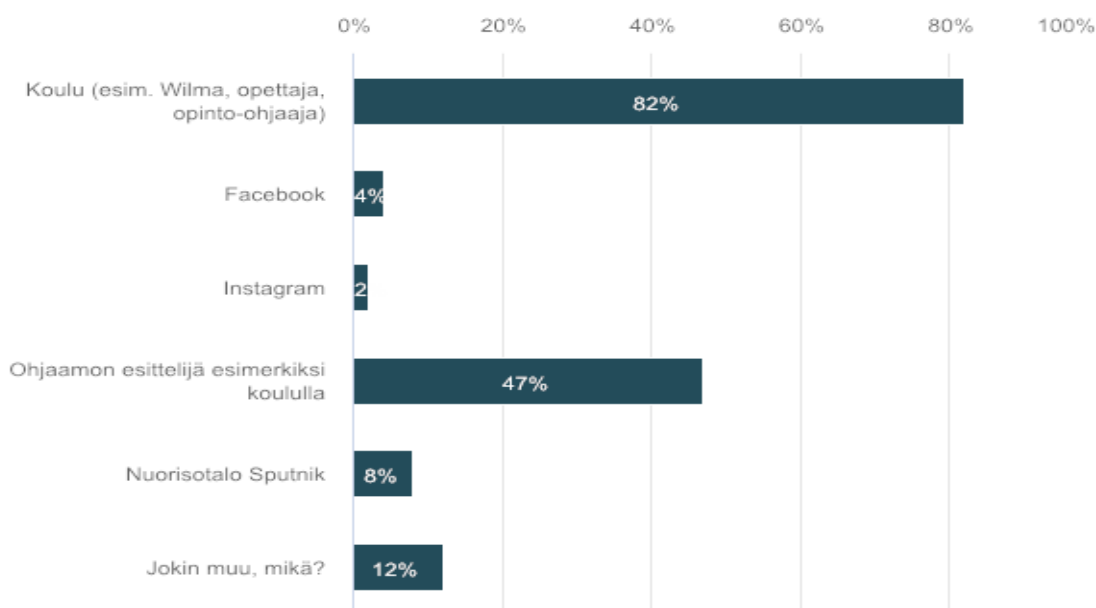
4.1 Nuorten tietoisuus Ohjaamo-toiminnasta

Tämän luvun teemana on käsitellä sitä, ovatko nuoret olleet tietoisia siitä, mikä on Ylivieskan Oh-
jaamo ja mitä palveluita tämä matalan kynnyksen paikka tarjoaa. Selvitimme kyselyssä, mitä kautta
nuoret olivat Ohjaamosta ja sen tarjonnasta kuulleet sekä mitä kautta he haluaisivat jatkossa toimin-
nasta kuulla. Luvussa kerrotaan lisäksi siitä, mitä kautta nuoret itse olisivat mieluiten yhteydessä Oh-
jaamoon tarpeen tullessa. Tuloksia pohditaan osaksi opinnäytetyön teoretiedon kautta ja siitä näkökul-
masta, mitkä tekijät saatuihin tuloksiin ovat mahdollisesti vaikuttaneet. Tutkimuskysymyksen kannalta
koettiin tärkeäksi selvittää, ovatko nuoret tietoisia, että tällaista palvelua on Ylivieskassa tarjolla. Tu-
lostensa kautta saamme tiedon, kuinka hyvin Ohjaamon markkinointi on tavoittanut kohderyhmän nuo-
ret. Tarvitsimme myös tietoa siitä, mitä kautta tieto Ohjaamosta ja sen palveluista on parhaiten opiske-
levien nuorten keskuuteen tullut ja olisiko toiminnan markkinoimisessa nuorten vastausten perusteella
kehitettävää ja kannattaisiko sitä kohdistaa johonkin tiettyyn paikkaan, jotta se tavoittaisi mahdollisim-
man monet nuoret. Merkityksellistä oli saada lisätietoa siitä, mitä kautta Ohjaamoon halutaan olla yh-
teydessä ja onko siihen joitain erityistoivomuksia.

KUVIO 1. Nuorten tietoisuus Ohjaamo-toiminnasta

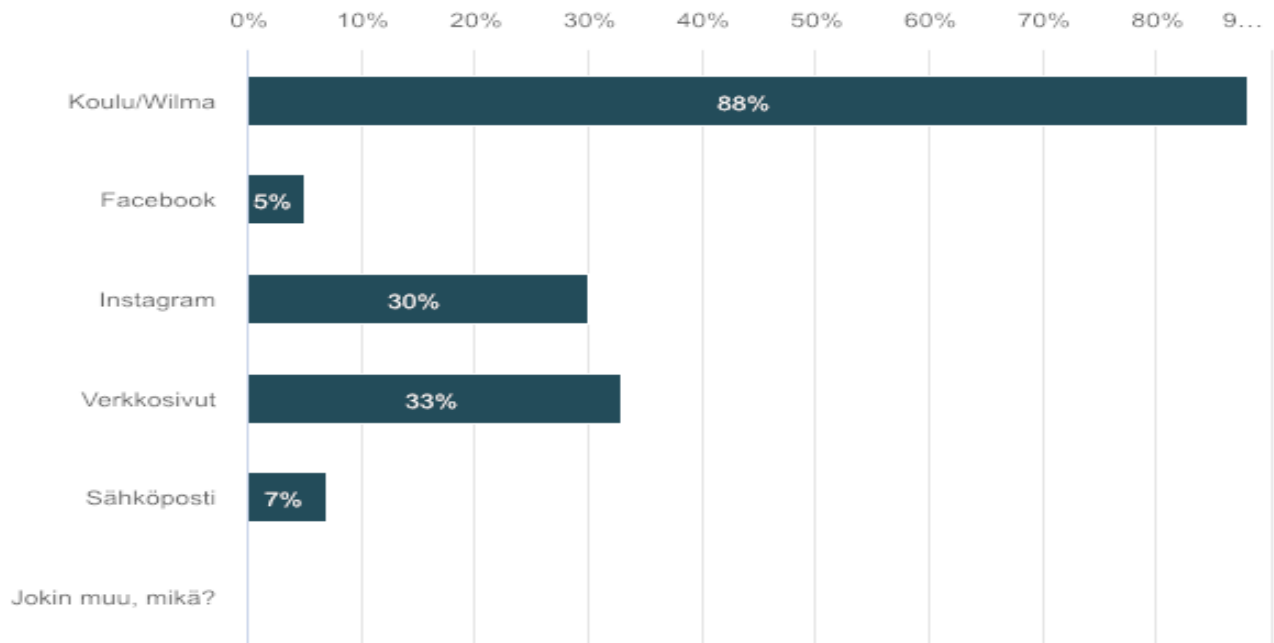
Kuviossa 1 selvitetään, tiesivätkö Ylivieskassa toista astetta opiskelevat nuoret Ylivieskan Ohjaamosta ja mitä palveluja siellä tarjotaan. Kahdesta vastausvaihtoehdoista pystyi valitsemaan vain toisen. Kaikkiaan 89 % kyselyyn vastanneista nuorista olivat tietoisia siitä, mikä on Ohjaamo ja mitä palveluja siellä tarjotaan, ja loput 11 % eivät tienneet mistä palvelusta on kysymys. Ylivieskan Ohjaamo ja sen tarjoamat palvelut ovat tulosten perusteella tulleet hyvin tunnetuksi vastausryhmän keskuudessa. (KUVIO 1.)

KUVIO 2. Mitä kautta nuoret ovat kuulleet Ohjaamosta

Kuviossa 2 selvitetään, mitä kautta vastaajat olivat kuulleet Ohjaamosta. Vastausvaihtoehtoja sai valita useamman. Kyselyn kohderyhmänä oli ylivieskalaiset opiskelevat nuoret, joten kuviossa 2 isoimman prosenttimäärän saanut tulos ei tule yllätyksenä. Nuorista siis 82 % oli vastannut kuulleen Ohjaamosta koulun kautta, esimerkiksi Wilma-järjestelmässä, opettajalta tai opinto-ohjaajalta. Kaikkiaan 47 % vastanneista kertoi saaneensa tietää Ohjaamon palveluista koululla Ohjaamon esittelijältä. Nuorten toiveena on Paananen ym. (2019, 46-47) mukaan ollut palvelujen tuominen näkyväksi sinne, missä nuoret aikaansa viettävät. Kuvion 2 perusteella voidaankin päätellä, että kouluilla palvelun esittelemisen saavuttaa Ohjaamon asiakaskunnan opiskelevat nuoret tehokkaasti ja nuoret tulevat tietoisiksi tarjolla olevasta toiminnasta. (KUVIO 2.)

Vastaajista 12 % oli valinnut kuviossa 2 vaihtoehdon ”jokin muu, mikä?” ja kertoneet vapaalla sanalla, mitä kautta he olivat kuulleet Ylivieskan Ohjaamosta. Yksi nuori oli kuullut Ohjaamosta, kun he olivat koulun kautta olleet Ohjaamo-käynnillä. Yksi nuori oli kuullut Ohjaamosta isältään ja eräs nuori nuorisovaltuuston toiminnan kautta. Vastausten mukaan Ohjaamosta oli kuultu lisäksi perheenjäseneltä, vanhemmilta ja jopa sanomalehdestä. Nuorista 8 % oli saanut kuulla Ohjaamo-toiminnasta nuorisotalo Sputnikin eli Spuken kautta. 4 % nuorista olivat kuulleet Ohjaamosta Facebookin kautta ja 2 % Instagramista. Ohjaamo on tavoittanut tulosten mukaan nuoria monen eri keinon kautta, mutta opiskelevien nuorten tehokkain tavoitusväylä on ehdottomasti mainonta koulun kautta tai koulussa. Tuloksissa näkyy hyvin Ohjaamon jalkautuminen nuorten pariin erityisesti kouluille. Ohjaamo on saanutkin positiivista palautetta kouluilla ja tapahtumissa esillä ja mukana olemisesta. (KUVIO 2.)

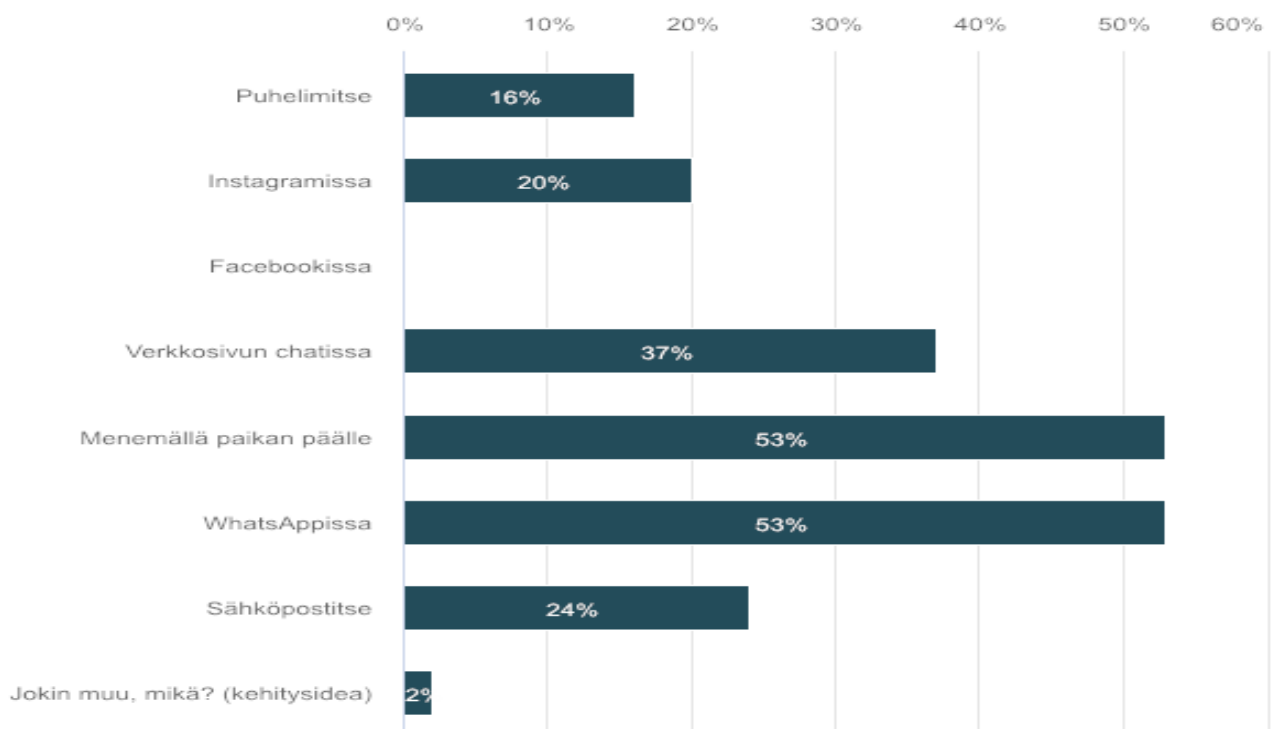
KUVIO 3. Mieluisin Ohjaamo-toiminnan markkinointikanava

Kuvio 3 esittää nuorten vastaukset prosentteina, kun tutkittiin, mitä kautta nuoret mieluiten kuulisivat Ohjaamon tarjoamista palveluista. Vastausvaihtoehtoja sai valita useampia. Tutkimustulokset ilmentävät sitä, että kaikki vastaajat olivat opiskelijoita, sillä nuorista 88 prosenttia koki mielekkäimmäksi tavaksi kuulla Ohjaamon palveluista koulun ja Wilma-järjestelmän kautta. Tämä tulos osoittaa myös sen, että Ohjaamon on hyvä jatkossakin markkinoida opiskeleville nuorille toimintaansa kouluilla opettajien, Wilman ja ständien avulla. Opiskelijoiden näkökulmasta tämä on sekä mielekkäin että tehokkain markkinoinnin keino, sillä kuten kuviossa 2 käy ilmi, ovat nuoret kuulleet eniten Ohjaamon toiminnasta koulun kautta muun muassa Wilmassa, opettajalta tai opinto-ohjaajalta ja toiseksi eniten Ohjaamon esittelijän kautta koulussa. Näitä keinoja on hyvä ylläpitää ja mahdollisesti vielä kehittää lisää niin, että nuoret saavat riittävästi tietoa kaikesta Ohjaamon tarjoamasta tuesta ja palvelusta. Erityisesti Wilmassa tiedottaminen tavoittaa opiskelijat tulosten perusteella. Vastaajista 33 % toivoi saavansa tietoa verkkosivujen kautta ja 30 % Instagramista. (KUVIO 3.)

Kiinnostus verkossa ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan Ohjaamon mainontaan on ollut kohtalainen ja kun katsoo kuvion 2 tulosta, oli hyvin harva nuori kuullut Ohjaamosta Instagramin kautta. Instagramia ja verkkosivuja ei välttämättä ole valittu kuitenkaan tämän enempää, sillä Ohjaamon päivityksiä ei niin helposti sosiaalisessa mediassa näe, ellei sivuja seuraa. Nämä kaksi vaihtoehtoa eivät siis ole eri-

tyisemmin nuorten huomion kohteena, joten mainontaa näissä kohteissa ei välttämättä osata sen suuremmin kaivatakaan. Mahdollisesti Ohjaamon Instagramin ja verkkosivujen markkinointia voisi kuitenkin lisätä nuorten keskuudessa. Nuoret tänä päivänä käyttävät sosiaalista mediaa, joten sieltä heidät pitäisi tavoittaa. Välttämättä nuoret eivät koe tarpeelliseksi seurata Instagram-sivuja, mutta jos esimerkiksi mainoksia Ohjaamon tarjoamasta kesätyöhaku-tapahtumasta tai muista ajankohtaisista palveluista tulisi sovelluksessa vastaan, voisivat nuoret kiinnostua mainostettavasta tarjonnasta ja osallistua niihin. Tämä mainonnan keino voisi tavoittaa myös tämän tutkimuksen ulkopuolella olevia nuoria, kuten työttömiä, jotka eivät kuule ajankohtaisista palveluista koulun kautta. (KUVIO 3.)

Vähiten mieluisia Ohjaamon markkinointitapoja olivat sähköposti (7 %) ja Facebook (5 %). Sähköpostit mahdollisesti jäävät avaamatta, ellei tarjottavan palvelun aihe ole akuutti. Myöskään Ohjaamolla ei ole käytettävissä nuorten sähköposteja, joiden kautta palveluja voitaisiin tarjota. Sähköposti ei muutenkaan ole se kätevin keino tiedottaa tapahtumista ja tarjonnasta kiinnostavalla tavalla. Facebookin käyttö vähenee koko ajan nuorten keskuudessa, joka voi näkyä vastausprosentissa. Näitä mainonnan keinoja tuskin siis kannattaa lähteä jatkossakaan lisäämään tai kehittämään, ellei käy ilmi, että opintojen ulkopuolella olevat nuoret kaipaisivat näitä väyliä kuulla Ohjaamon palveluista, sillä esimerkiksi heillä ei ole mahdollisuutta saada Wilma-järjestelmän kautta informaatiota Ohjaamon palveluista ja tapahtumista. (KUVIO 3.)

KUVIO 4. Mieluisin tapa ottaa yhteyttä Ohjaamolle

Kuviossa 4 kuvataan, mitä kautta nuoret itse olisivat mieluiten yhteydessä Ohjaamoon. Vastausvaihtoehtoja sai valita useampia, sillä tilanteetkin voivat vaihdella. Vastauksissa Facebookia ei valittu lainkaan, mikä mahdollisesti johtuu sen vähäisestä käytöstä. Vastaajista 53 % valitsi paikan päällä asioimisen. Samoin WhatsApp-sovelluksen kautta asioimisen valitsi 53 %. WhatsApp-viestintäsovellusta käyttävät lähes kaiken ikäiset lapsista aikuisiin päivittäisessä viestinnässä, joten sitä kautta yhteydenpito myös palveluihin hoituu helposti. Isoimman hyödyn nuori saa, kun menee Ohjaamolle paikan päälle. Neuvoja voidaan antaa yhdellä kertaa useampaan asiaan ja kasvotusten käydyn keskustelun kautta saadaan todennäköisesti enemmän informaatiota asiakkaan tilanteesta. Nuoret usein kaipaavatkin kohtaamista aikuisen ihmisen kanssa, jolta saa järkeviä neuvoja ja apua ongelmiin. (KUVIO 4.)

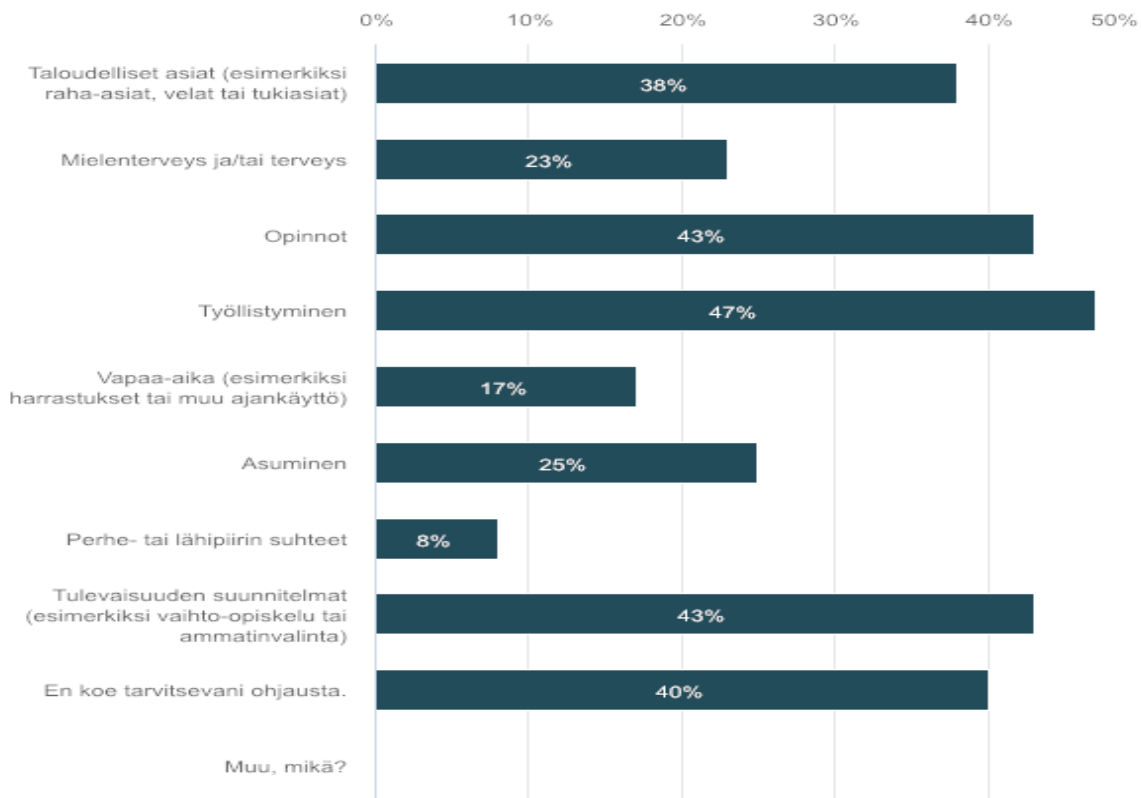
Nuorista 37 % ottaisivat mielellään yhteyttä Ohjaamoon verkkosivujen chatin kautta. Anonyymiys mahdollisesti helpottaa ensimmäisen yhteyden ottamista ja esimerkiksi avun saamisessa silloin, kun paikan päällä ei ole välttämätöntä asioida. Anonyymina voi olla helpompaa kertoa mieltä painavista asioista etenkin, jos kyseessä on ensimmäinen yhteydenotto Ohjaamolle. Kun ensimmäinen askel avun saamiseksi on otettu eli huoli on kerrottu, on mahdollisen tapaamisen sopiminen helpompaa ja kaikkea ei tarvitse välttämättä kasvotusten kertoa tuntemattomalle ihmiselle, vaan ohjaajalla on jo ennakkokäsitys siitä, missä asioissa nuori kaipaa tukea. Verkkosivujen chatissa kuitenkin asioidaan mahdollisesti vain pienemmissä akuuteissa asioissa ja isommat, mahdollisesti tapaamista vaativat tilanteet on mielekkäämpi hoitaa muuta kautta. Vastaajista 24 % oli valinneet mieluisaksi tavaksi ottaa yhteyttä Ohjaamoon sähköpostin kautta. Sähköposti usein koetaan mielekkääksi tavaksi hoitaa virallisia asioita ja sähköpostia käytetään ainoastaan tärkeiden asioiden hoitamisessa eikä niinkään kavereiden kanssa viestimiseen, mutta ilmeisesti nuoret eivät juuri koe tätä keinoa tänä päivänä enää niin toimivaksi yhteydenpitokeinoksi. (KUVIO 4.)

Instagramin kautta Ohjaamoon halusivat ottaa yhteyttä 20 % vastaajista. Instagramia ei todennäköisesti juuri koeta virallisten asioiden hoitamisen kannalta hyväksi paikaksi. Instagramissa voi myös mahdollisesti olla näkyvissä kaikki käyttäjän luoma sisältö, ellei tili ole yksityiseksi asetettu. Nuori ei välttämättä halua, että Ohjaamon ohjaaja näkee hänen kaikki kuvansa ja muun materiaalin, jota tilille on laitettu. Vastaajia pyydettiin myös ehdottamaan kehitysideaa, millä tavalla nuoret haluaisivat ottaa yhteyttä Ohjaamolle. Kehitysideoita annettiin yksi ja siinä toivottiin, että Ohjaamoon voisi ottaa yhteyttä ”Ig direct”-in kautta eli Instagramin suoran viestipalvelun kautta. Tämä kehitysidea kuuluisikin siis

vastausvaihtoehtoon ”Instagram”, joka oli valittavissa kyselyssä. Instagram-vastausvaihtoehdon prosenttimäärä on täten todellisuudessa isompi kuin kuviossa näkyvä prosenttimäärä 20, sillä tämä vastausvaihtoehto kattaa myös Instagramin suoran viestin laittamisen eli Instagram direct -viestinnän. Puhelimitse Ohjaamolle halusivat olla yhteydessä ainoastaan 16 % vastanneista. Viralliset puhelut usein koetaan jännittävinä eikä puhelussa saatu informaatio ole välttämättä tarkistettavissa mistään jälkikäteen, ellei asiakas kirjoita puhelun aikana käytyjä asioita ylös, joka on usein haastavaa, jos muistettavaa tulee paljon. (KUVIO 4.)

4.2 Nuorten kokema palveluntarve

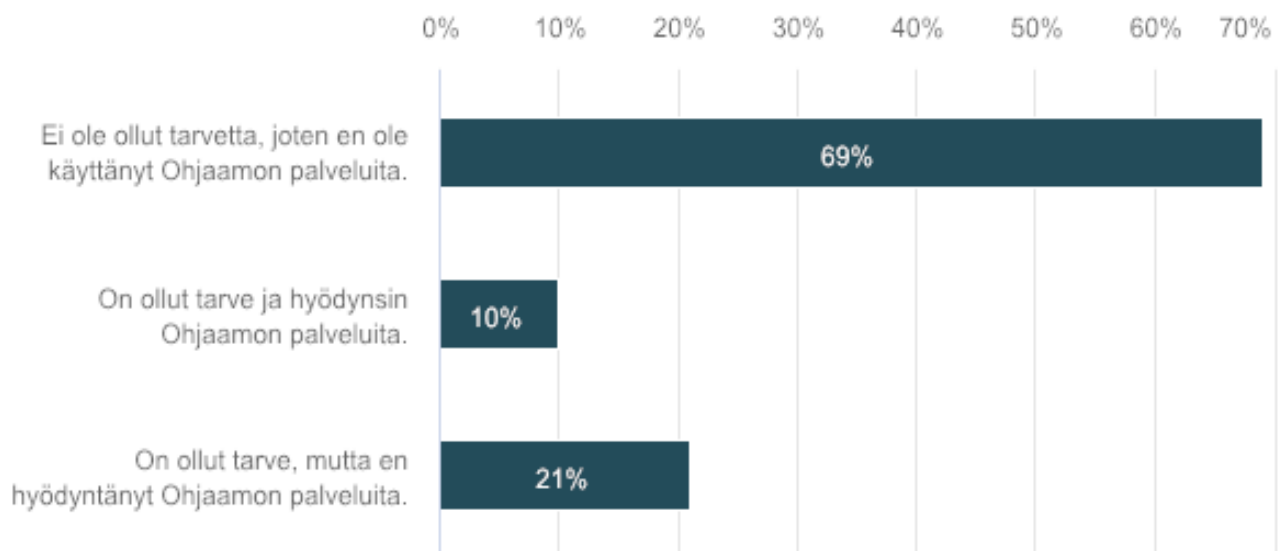
Tässä luvussa käydään läpi tuloksia siitä, mitä tukea nuoret kokevat tarvitsevansa nykytilanteessa tai lähitulevaisuudessa vai kokevatko he tarvitsevansa tukea lainkaan. Tarkoituksena oli selvittää, onko nuorilla sellaisia tarpeita, joihin Ohjaamo voisi vastata. Käsitlemme tuloksissa myös, onko nuorilla tarvetta Ohjaamon palveluille ja jos on, ovatko he tällöin hyödyntäneet palvelua, ja jos eivät ole, niin minkä vuoksi. Tuloksien kautta voidaan saada tietoa siitä, millä osa-alueilla muun muassa matalaa kynnystä tulisi kehittää. Halusimme myös selvittää, onko nuorilla erityisiä toivomuksia Ohjaamolla tarjottaviin palveluihin ja millainen tarjonta nuoria ylipäänsä kiinnostaisi. Tulosten kautta tiettyjä palveluita ja tarjontaa voidaan pyrkiä lisäämään, kun tiedetään, mitkä asiat nuoria kiinnostavat ja mitkä koetaan ajankohtaisiksi tai haastaviksi.

KUVIO 5. Nuorten kokema ohjauksen tarve

Kuvio 5 käsittelee nuorten kokemaa ohjauksen tarvetta. Tuloksista voidaan päätellä, että ne mukautuvat hyvin loogisesti ajatellen vastaajien ikäluokkaan eli toisen asteen opiskelijoihin. Tässä kysymyksessä oli useampi vaihtoehto ja vaihtoehtoista pystyi valitsemaan useamman. Vastaajista 47 % koki tarvitsevansa ohjausta työllistymiseen liittyvissä asioissa. Tämä selittyy sillä, että vastaajat olivat toisen asteen opiskelijoita ja osalle vastaajista esimerkiksi työn hakuun liittyvät asiat ovat ajankohtaisia opintojen päättyessä. Opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvä ohjauksen tarve koetaan tärkeäksi. Vastaajista 43 % oli sitä mieltä, että opintoihin ja tulevaisuuden suunnitelmiin on ohjauksen tarvetta. Vastaajista 40 % koki, että heillä ei ole tarvetta ohjaukselle lainkaan. Nykyään esimerkiksi internetistä löytää paljon tietoa, jota voi tutkia itsenäisesti ja näin ollen se vaikuttaa ohjauksen tarpeeseen. Suureen joukkoon vastaajista, jotka ajattelevat, että eivät koe tarvetta ohjaukselle, voi vaikuttaa osan kohdalla ajattelumalli pärjäämisen kulttuurista. Pärjäämisen kulttuuri tarkoittaa sitä, että jokaisen tulisi pärjätä itse ja apua tarvitsevaa pidetään heikkona. (KUVIO 5.)

Taloudellisiin asioihin, kuten raha-asioihin, velka-asioihin ja tukiasioihin ottaisi 38 % vastaajista ohjausta vastaan. Taloudellisiin asioihin olisikin hyvä saada ohjausta jo varhaisessa vaiheessa. Mietittäessä kyselyyn osallistuneita nuoria, joista osalle itsenäistyminen on kohta ajankohtainen asia, niin etenkin ohjaus ja neuvonta taloudellisissa asioissa on merkittävä apu. Ohjauksella voidaan ennaltaehkäistä useita ongelmia. Asumiseen liittyvissä asioissa ohjausta haluaisi 25 % vastaajista. Terveysten ja mielenterveyteen liittyvistä asioista ohjausta halusi 23 % vastaajista. Tässä tärkeänä havaintona on, että etenkin terveyteen liittyvät asiat ovat sellaisia, joihin tulee puuttua jo varhaisessa vaiheessa. Vastaajista 8 % koki ohjauksen tarvetta perhe- ja lähipiiriin liittyvissä asioissa. Perheellä ja lähipiirillä on tärkeä rooli nuoren kasvussa ja kehityksessä. Perheellä sekä ystävillä on positiivisia vaikutuksia nuoren mielenterveydelle. (KUVIO 5.)

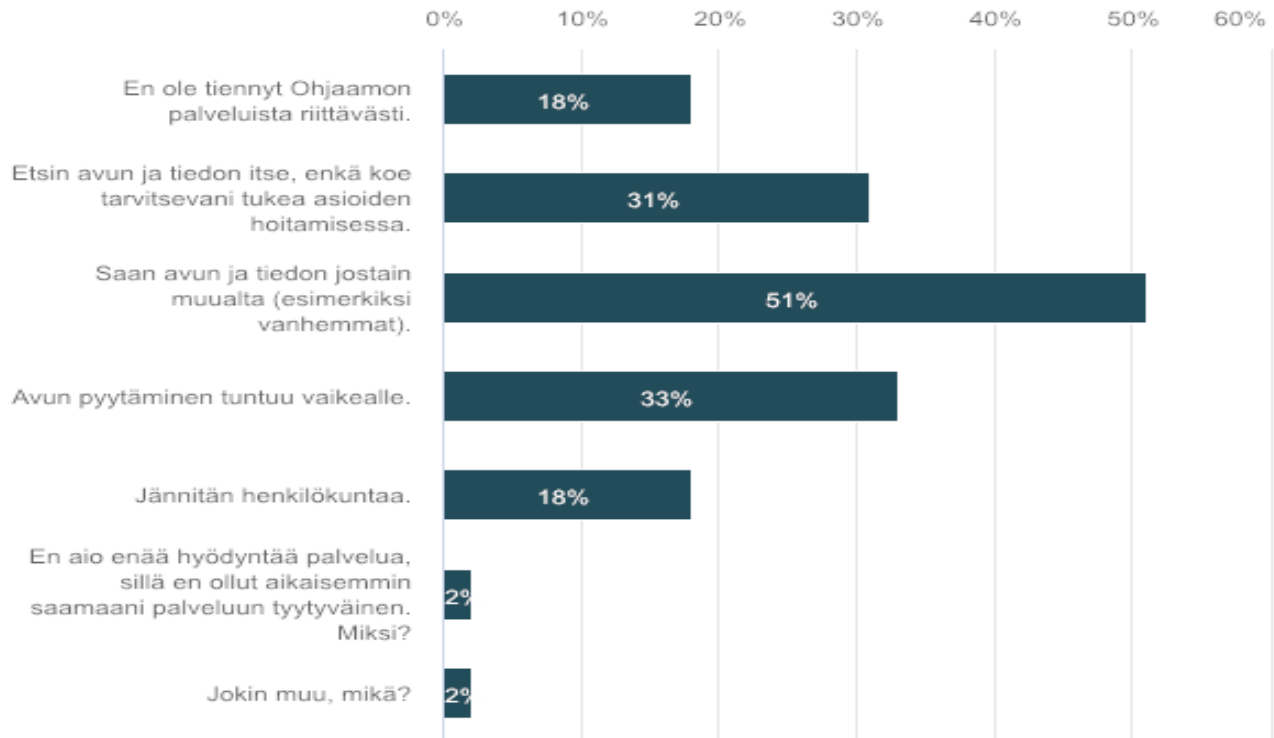
KUVIO 6. Ohjaamo-toiminnan tarve ja hyödyntämisaste

Kuviossa 6 nähdään, onko nuorilla ollut tarvetta Ohjaamon tarjoamille palveluille ja jos on, ovatko he hyödyntäneet sitä. Tähän kysymykseen pystyi valitsemaan vain yhden vastausvaihtoehdon. Vastaajista 69 % koki, että heillä ei ole ollut tarvetta Ohjaamon palveluille, joten he eivät ole hyödyntäneet sitä. Pohdintaa tässä herätti se, ovatko opiskelevat nuoret siinä tilanteessa, että eivät tarvitse ohjausta, sillä muuttujia arjessa ei niin paljoa välttämättä ole. Tulokset voisivat olla hyvin erilaiset, jos kohderyhmänä olisi ollut muun muassa työttömät nuoret, jotka eivät saa ohjausta koulun kautta ja saattavat tarvita enemmän apua tulevaisuuden suunnittelemiseen. Kyselyyn vastanneet nuoret saavat mahdollisesti

tuen tämän hetken kysymyksiinsä myös koulun kautta. Moni erityisesti lukio-opiskelija myös asuu vielä kotona, joten ulkopuolisen ammatillisen tuen tarve on tällöin usein vähäisempi. (KUVIO 6.)

Kuviossa 7 käy ilmi, että yli puolet kyselyyn vastanneista nuorista saa avun jostain muualta, joten sekin selventää sitä, miksi Ohjaamon palveluita ei tällä hetkellä koeta tarvittavan. Nykypäivänä nuoret osaavat myös itse hankkia tietoa ja apua esimerkiksi internetistä. Verkossa on saatavilla runsaasti tietoa eri elämäntilanteisiin liittyen, joten välttämättä palveluja ei niin paljoa tarvita asioiden selvittämisessä ja eteenpäin viemisessä. Verkossa nykyisin voi lisäksi hoitaa hyvin paljon asioita, kuten hakea Kelan etuuksia ja lukea niistä informaatiota, ilmoittautua TE-toimistolle työttömäksi työnhakijaksi tai etsiä asuntoja ja hoitaa muita asumiseen liittyviä asioita niin, että virastoissa käymistä ei välttämättä tarvita. Nuorten vastauksissa voi näkyä myös osittain pärjäämisen kulttuurin vaikutus. Mahdollisesti nuoret eivät myöskään koe tarvitsevansa tukea, sillä pärjäämisen kulttuuri on sen verran vahvana yhteiskunnassamme eikä apua kehdata hakea. Nuoret voivat ajatella, että ongelmien tai kysymysten tulisi olla todella isoja ja raskaita, että apua voisi hakea. Omia huolenaiheita vähätellään ja häpeä tuen tarpeesta voi olla liian suuri.

Vastaajista 10 % oli valinnut toisena olleen vaihtoehdon, eli tarvetta Ohjaamon palveluille oli koettu ja palvelua tällöin myös hyödynnetty. Vastaajista 21 % oli kokenut tarvetta Ohjaamon palveluille, mutta eivät olleet hyödyntäneet tilanteessa palvelua. Palvelua tarvitsevista nuorista siis 32,25 % oli hyödyntänyt palvelua ja 67,76 % ei. Tutkimustulos osoittaa sen, että nuoret eivät välttämättä koe palvelua riittävässä määrin matalan kynnyksen palveluksi ja jostain syystä avun hakeminen on ollut vaikeaa. Tätä tilannetta tulee parantaa ja löytää keinoja tavoittaa myös nuoret, jotka tarvitsevat tukea mutta eivät sitä jostain syystä pyydä. Kuviossa 7 on tekijöitä, jotka ovat johtaneet siihen, että palveluun ei lopulta olla hakeuduttu. (KUVIO 6.)

KUVIO 7. Syyt siihen, miksi nuoret eivät ole hyödyntäneet Ohjaamon palveluita

Kuviossa 7 selvitettiin syitä siihen, miksi nuoret eivät ole hyödyntäneet Ohjaamon palveluita. Kaikkiaan 51 % vastaajista oli kokenut, että tarvetta Ohjaamon palveluille ei ole ja he saavat tarvittavan tuen ja tiedon jostain muualta, esimerkiksi vanhemmilta. Tulos on positiivinen, sillä tärkeää on saada tietoa ja tukea jo varhaisessa vaiheessa, että tuen tarvetta ei syntyisi lainkaan. Nuoret olivatkin 3X10D-hankkeessa toivoneet, että tuen tarvetta ei juurikaan olisi, vaan eri tilanteisiin tukea ja vastauksia saataisiin jo varhaisessa vaiheessa kotona ja koulussa (Paananen ym. 2019, 46). Seuraavaksi päästäänkin yhteen ongelmaan käsiksi, sillä jopa 33 % vastaajista oli vastannut avun hakemisen tuntuvan vaikealle, joten palvelua ei uskalleta hyödyntää. 33 % ei välttämättä kuulosta paljolta, mutta se on kuitenkin 33 % liikaa nuoria, jotka eivät palvelujen piiriin pääse, vaikka tarve olisi. Itsessään tulos ei kerro tarkkoja syitä, miksi avun hakeminen koetaan vaikeana, mutta vastauksia tähän voidaan löytää teoriaosion käsitteistöä. Osasyynä avun hakemisen vaikeuteen voi olla kuviossa 7 näkyvä tulos, jonka mukaan 18 % vastaajista jännittää henkilökuntaa ja 18 % ei tiennyt Ohjaamon palveluista riittävästi, mikä on esteenä Ohjaamon palvelujen piiriin hakeutumiselle. Vaikka kuviosta 1 näkee, että vain 11 % ei tiennyt, mikä Ohjaamo on, käy ilmi, että kuitenkin isompi määrä vastaajista ei tiennyt palvelusta riittävästi hyödyntääkseen sitä. Teoriaosiossa käy ilmi käsiteltäessä matalan kynnyksen tavoitteita ja avun hakemisen vaikeutta, että kynnys palveluihin hakeutumiseen madaltuu, kun palvelusta ja sinne hakeutuessa

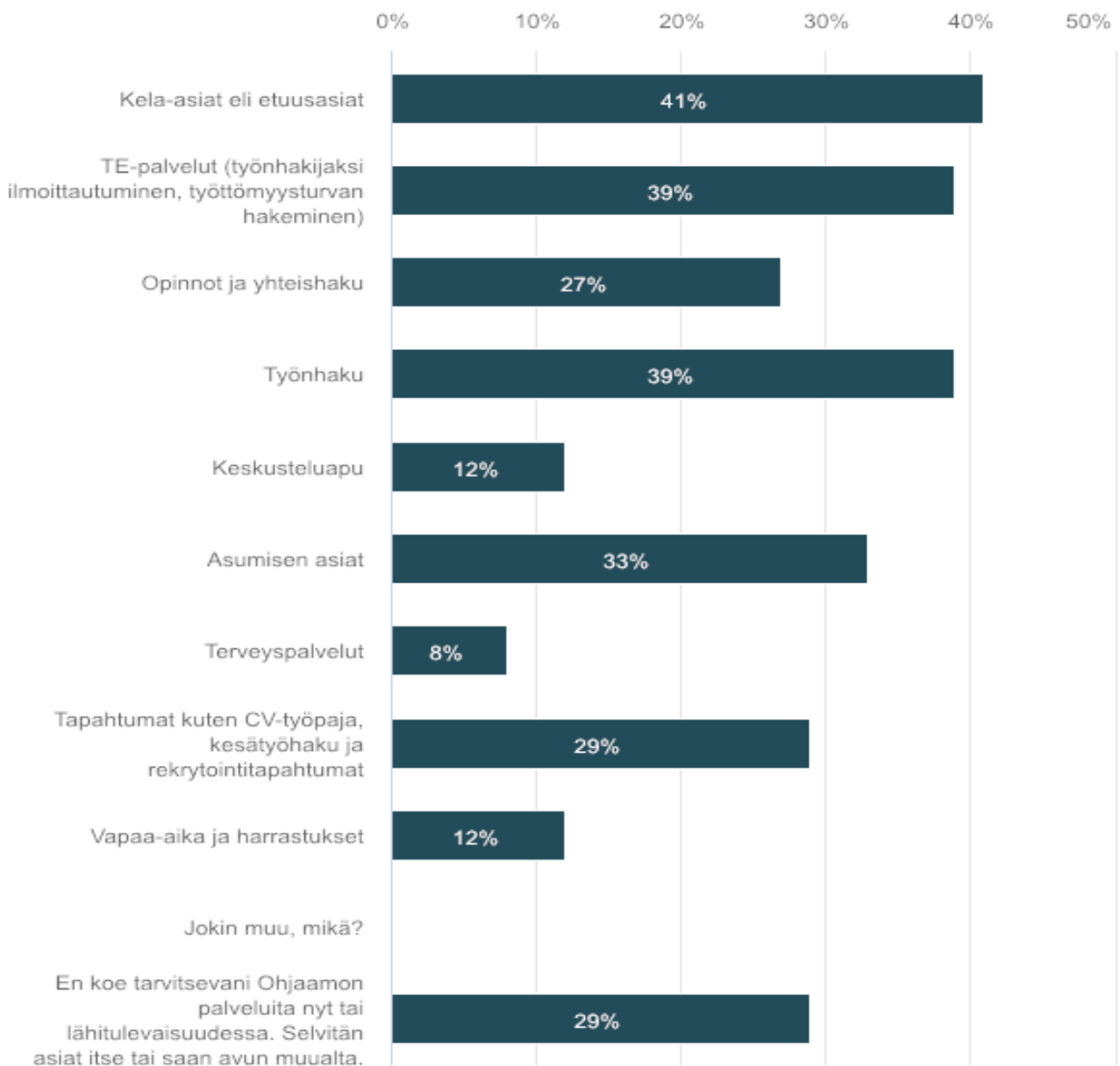
käynnistyvistä prosesseista tiedetään tarpeeksi. Nuoret kaipaavat etukäteen tarkkaa tietoa siitä, mihin he ovat hakeutumassa, jotta sinne uskalletaan mennä. (KUVIO 7.)

Avun hakeminen voi olla vaikeaa, sillä osa tuntee avun tarpeesta suurta häpeää ja leimautumisen pelkoa. Nuori voi pelätä leimatuksi tulemista niin henkilökunnan, lähipiirin kuin ulkopuolistenkin toimesta. Ongelmista on vaikea puhua ja myöntää, missä mennään. Virkailijoiden ja muiden viranomaisien tapaamisen jännittäminen on hyvin normaalia ja meistä varmasti hyvin moni kokee sitä joskus. Sen ei pitäisi kuitenkaan olla este palveluihin hakeutumiselle. Avun hakemisen vaikeuteen liittyy tunne siitä, että tilanne ei ole vielä äitynyt riittävän pahaksi, jotta siihen voisi hakea apua. Nuori saattaa ajatella, että muilla on paljon todellisempia ja isompia vaikeuksia, joten hän ei voi mennä vähäpätöisten ongelmiansa kanssa hakemaan tukea, jotta sitä oikeasti tarvitsevat pääsisivät nopeammin palveluun. Tähän liittyy pelko siitä, että palvelussa henkilökunta ei ota nuoren asiaa tosissaan ja nuorelle tulee häpeä siitä, että on sinne edes alun perin mennytkään.

Henkilökuntaa voidaan jännittää leimautumisenpelon lisäksi sen vuoksi, että nuori pelkää, että häntä ei ymmärretä. Nuori voi myös jännittää, ymmärtääkö henkilökunnan virkakieltä ja tarjoamia palveluja tai sujuuko kohtaaminen onnistuneesti. Yleinen nuorten keskuudessa vallitseva käsitys sosiaalialan työntekijöistä usein onkin joko ”nuttura kireällä paasaavasta tantasta” tai ”ylipirteästä teennäisen mukavasta virkaintoilijasta”. Näitä käsityksiä on vaikea muuttaa, joten nuoret saattavat jännittää, millainen työntekijä Ohjaamolla on vastassa. Kohtaamistilanteen toivotaan olevan rauhallinen ja ymmärtäväinen, jotta nuoren on helppo olla ja luottaa, ja jotta palveluun hakeuduttaisiin mielellään tarvittaessa uudestaan.

Kyselyyn vastanneista nuorista 31 % koki, että he eivät tarvitse tukea asioidensa hoitamisessa, vaan hakevat avun ja tiedon itse, ja sen vuoksi he eivät ole käyttäneet Ohjaamon palveluita. Vastaajista 2 % oli sitä mieltä, että he eivät olleet aikaisemmin saamaansa palveluun tyytyväisiä, minkä vuoksi eivät aio enää hyödyntää Ohjaamon tarjoamia palveluja jatkossa. Kyselyssä oli tämän vastausvaihtoehdon valitessa vapaaehtoinen kenttä, johon nuori sai kertoa, miksi aikaisemmin saatuun palveluun ei oltu tyytyväisiä, mutta vastauksia kenttään ei tullut. Tässä kohtaa ei voida tarttua mahdolliseen ongelmaan, sillä tiedossa ei ole, mikä asia ongelmaksi on koettu. Vastauksista 2 % oli tullut kenttään, jossa nuori sai itse kertoa omin sanoin, miksi ei ollut Ohjaamo hyödyntänyt tarvittaessa. Avoimen vastauksen mukaan eräs nuori oli aikeissa pyytää kesätyöhön liittyviin asioihin apua, mutta ei kerennytkään. Vastauksesta ei käy ilmi, olivatko kyseessä olleet nuoren omat kiireet, joiden vuoksi apua ei ehditty hakea,

vai oliko nuoren mielestä Ylivieskan Ohjaamo informoinut kesätyöhaun neuvonnasta liian myöhään tai oliko kyse siitä, että nuori on huomannut tarjolla olleen palvelun liian myöhään. (KUVIO 7.)

KUVIO 8. Tilanteet, joissa nuoret vierailisivat Ohjaamolla

Kuviossa 8 selvitetiin, missä asioissa nuoret kokevat eniten tarvetta Ohjaamossa vierailulle. Tässä kohdassa vastausvaihtoehtoja sai valita useampia. Vastaajista 41 % koki tarvetta käydä Ohjaamossa Kelan etuusasioissa. Toiseksi eniten tarvetta Ohjaamon palveluille koettiin työnhakuun liittyvissä asioissa ja TE-palveluissa eli esimerkiksi työnhakijaksi ilmoittautumisessa sekä työttömyysturvan hakemisessa (39 %). Eniten haasteita nuoret kokevat siis byrokraatiaan ja työn saamiseen liittyen. Matalan

kynnyksen palvelujen tarkoituksena onkin poistaa byrokraatiasta johtuvia haasteita tai ainakin vähentää niitä. Ohjaamalla työntekijät auttavat näissä asioissa, jotta ainakaan byrokratia ei muodostuisi esteeksi asioiden hoitamisessa. (KUVIO 8.)

Vastausten perusteella 33 % nuorista kaipaavat apua asumiseen liittyvissä asioissa. Osalle omaan asuntoon muuttaminen, siihen liittyvät raha ja tukiasiat, asunnon löytäminen, vuokrasopimuksen tekeminen ja muiden asioiden, kuten kotivakuutuksen hankkiminen ja sähkösovimusten solmiminen on ajankoh- taista. Tukea voidaan tarvita myös asunnon ylläpitoon ja huoltoon liittyvissä asioissa. Joka kolmas nuori kokee huolta 2020 tehdyn Ympäristöministeriön tutkimuksen mukaan asumiseen tai asuntoon liittyvissä asioissa (Aho, Myllymäki, Sandqvist & Strandell 2021). 29 % oli vastannut tarvitsevansa Ohjaamon järjestämiä tapahtumia, kuten CV-työpajoja, kesätyöhaku- ja rekrytointitapahtumia. Iso osa nuorista olikin kokenut, että hyödyntäisivät Ohjaamon palveluja työnhaussa ja oiva keino työnhaussa onnistumiseen ovat ansioluettelon teon opettelu ja erilaiset tapahtumat, joissa pääsee tapaamaan eri alojen työnantajia kasvotusten ja tutustumaan eri työmahdollisuuksiin. Opintoihin ja yhteishakuun voisi hakea tukea Ohjaamolta 27 % nuorista. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat opiskelijoita, joten he todennäköisesti saavat näihin asioihin opastusta koulun opinto-ohjaajalta, minkä johdosta välttämättä tukea ei tarvitse hakea enää muualta niin paljoa. (KUVIO 8.)

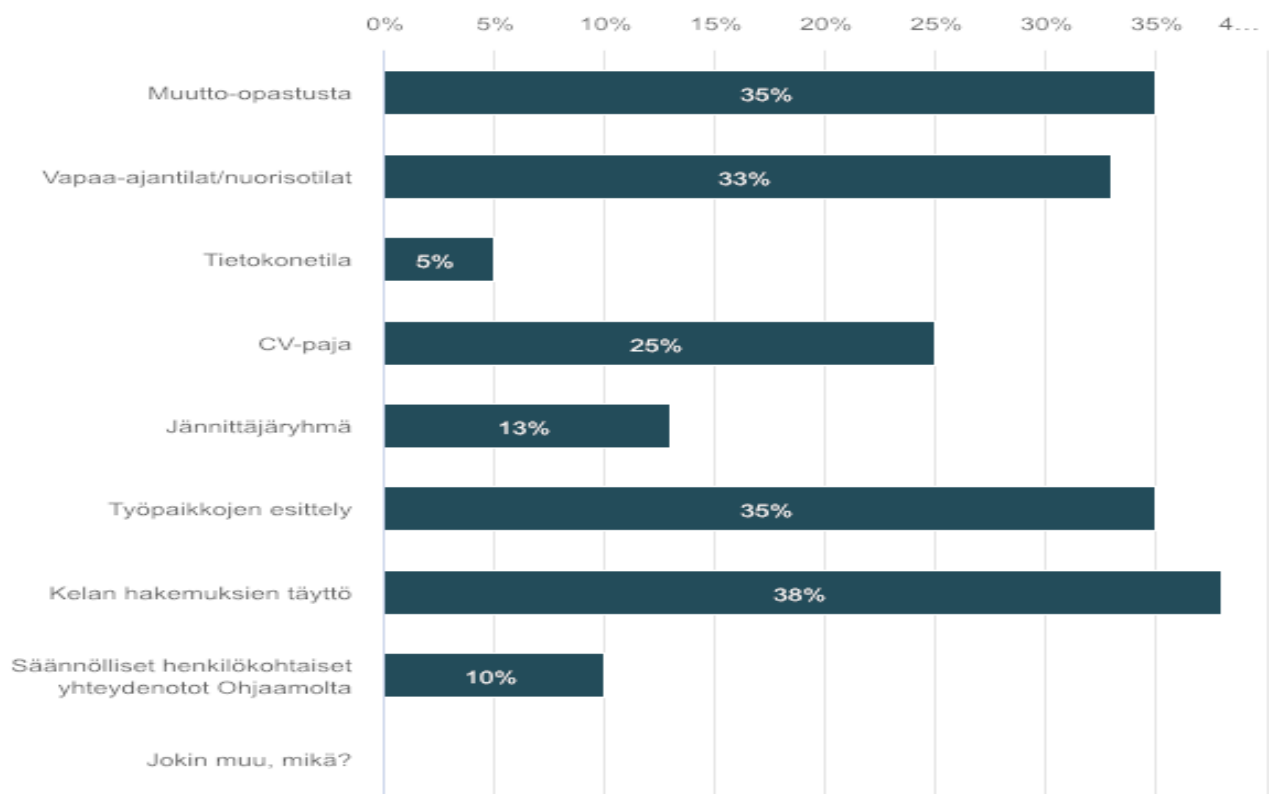
Nuorista 12 % voisi hakea apua Ohjaamolta keskusteluavun saamiseksi ja harrastuksiin sekä vapaa- aikaan liittyvissä asioissa. Vain 8 % kyselyyn vastanneista nuorista hyödyntäisi Ohjaamon tarjontaa terveysasioihin liittyvissä asioissa. Opiskelevat nuoret kokevat tulosten perusteella vähäistä tarvetta käyttää Ohjaamon tukea harrastusten ja terveyspalvelujen saamiseksi tai vapaa-ajan asioiden edistä- miseksi. Opiskelevat nuoret voivat hyödyntää kouluterveydenhuoltoa, joten terveyspalveluihin pääsee helposti koulun kautta, eikä palvelua tarvitse hakea muualta. Voi olla, että yleisesti ottaen terveyteen liittyvissä asioissa käännytään automaattisesti terveydenhuollon, kuten terveyskeskuksien puoleen, vaikka nuori ei opiskelisi ja saisi terveydenhuollon palveluja koulun kautta. Harrastus, vapaa-aika ja terveys ovat mahdollisesti asioita, joista mainitaan muun asioimisen ohella, mutta eivät itse syy, jonka vuoksi palveluun hakeudutaan. (KUVIO 8.)

Kyselyyn 29 % nuorista vastasi, että ei koe tarvetta Ohjaamon palveluille nyt tai lähitulevaisuudessa ja he selvittävät asiat itse tai saavat avun muualta. Kuviossa 8 käy ilmi, että tämän vastausvaihtoehdon oli valinnut pienempi määrä nuorista kuin kuviossa 7, jossa selvitettiin miksi nuoret eivät hakeudu Ohjaa- mon palveluihin. Kuviossa 7 selviää, että 31 % nuorista oli vastannut, että he eivät koe tarvitsevansa tukea asioidensa hoitamisessa. Kuviossa 8 vastaukset olivat muuttuneet ja tuen tarve oli noussut 2 %.

Kyselyn edetessä nuoret ovat saattaneet huomata, että Ohjaamolta voi saada apua hyvin laajasti ja myös sellaisiin asioihin, joista he eivät aikaisemmin tienneetkään. (KUVIO 8.)

4.3 Toiveet ja kehittämismahdollisuudet

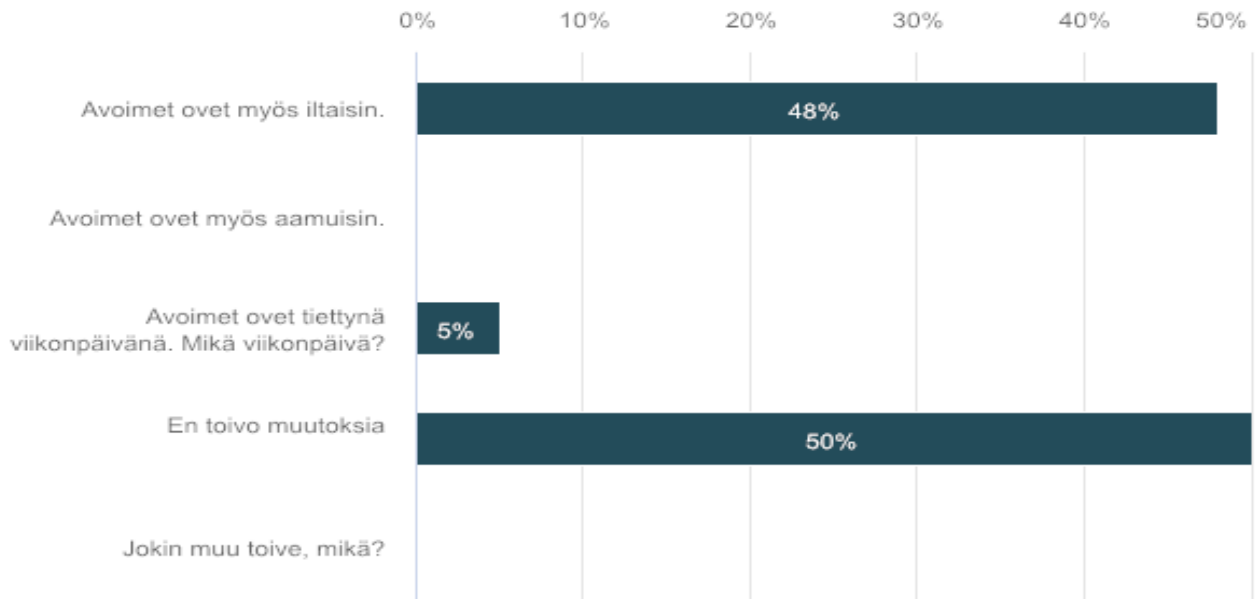
Tässä luvussa avataan nuorten toivomuksia siitä, mitä Ohjaamolla jo olevia palveluja he haluaisivat mieluiten hyödyntää tai missä kokevat tarvitsevansa tukea. Luvun tuloksissa kuvataan heidän kehitysideoitaan ja toivomuksiaan mahdollisista uusista lisäyksistä Ohjaamon tarjontaan. Kyselyä luodessa pohdittiin myös, olisiko nuorilla toivomuksia Ohjaamon aukioloaikojen muuttamiseksi ja olisivatko nykyiset aukioloajat yksi iso syy siihen, että nuoret eivät oma-aloitteisesti juurikaan piipahda Ohjaamolla. Kyselyyn lisättiin selvitys nuorten toiveista aukioloaikojen suhteen ja toivomuksia käymme läpi tässä luvussa. Annoimme nuorille lisäksi mahdollisuuden vielä vapaaseen sanaan. Vapaa sana on sisällytetty tähän teemaosioon.

KUVIO 9. Nuorten toivomukset Ohjaamon tarjontaan

Kuviossa 9 selvitettiin nuorten toivomuksia liittyen Ohjaamon tarjoamiin palveluihin. Kysymyksessä oli useita vaihtoehtoja ja kysymykseen pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Kaikkiaan 38 % vastaajista toivoi ohjausta Kelan kanssa asioimiseen liittyvissä asioissa. Etenkin erilaisten hakemuksien täyttämässä koetaan ohjauksen tarvetta. Kelan hakemuksien ja lomakkeiden täyttäminen on ajankohtaista etenkin nuorten vastaajien kohdalla. Toiseksi eniten toivottiin palveluita liittyen muuttoasioihin ja työpaikkojen esittelyihin. Molempia palveluita toivoi 35 % vastaajista. Vastaajista kolmanneksi eniten eli 33 % toivoi vapaa-ajan tiloihin liittyviä palveluita Ohjaamon tarjontaan. Vastausten perusteella ei voida suoraan tulkita, mitä vastaajat ovat tarkoittaneet vapaa-ajan tiloilla, koska vapaa-ajan viestikenttään ei ole tullut tarkentavia vastauksia. Mahdollisesti tämä liittyy kuitenkin siihen, että Ohjaamolla tulisi käytyä enemmän, jos siellä olisi mukavat ajanviettotilat vapaassa käytössä ja mahdollisesti jotain vapaa-ajan tekemistä. Ehkä nuoret piipahtaisivat Ohjaamolla viettämässä hetken aikaa ja hoitaisivat samalla ohjaajan avustuksella virallisempia asioita, joiden kanssa yksin saattaisi tulla haasteita. Vapaa-ajan tilat voisivat myös laskea kynnystä Ohjaamolla käymiseen niiden kohdalla, joilla kynnys on korkeampi. Tällöin muut eivät esimerkiksi välttämättä voi tietää, onko nuori ollut Ohjaamolla hoitamassa asioitaan vai viettämässä vapaa-aikaa. Vastauksista voidaan tulkita, että nuoret toivovat ihan arkisiin asioihin liittyviä palveluita Ohjaamoon. (KUVIO 9.)

Kehittämisehdotuksia Ohjaamon tarjontaan tuli seuraavanlaisia. CV-paja 25 %, säännölliset henkilökohtaiset yhteydenotot Ohjaamolta 10 %, sekä tietokonetilat 5 %. Vastauksista nousi esiin mielenkiintoinen havainto, joka oli henkilökohtaiset yhteydenotot Ohjaamolta. Nuoret toivoisivat, että Ohjaamolta otettaisiin heihin yhteyttä. Tällainen toimintamalli toimisi silloin, kun nuori on jo hakeutunut Ohjaamon palveluiden piiriin. Uusien asiakkaiden kontaktointi yhteydenottojen välityksellä Ohjaamosta käsin ei taida olla mahdollista. Tästä voidaan päätellä myös se, että avun hakeminen itse voidaan kokea hankalaksi esimerkiksi leimautumisen pelon takia tai avun hakeminen koetaan vaikeaksi, jos ei olla varmoja, ovatko ongelmat tarpeeksi suuria. Nuoret saattavat kokea, että olisi helpompaa kertoa huolistaan, jos joku niitä välillä kyselisi, ja jos yhteydenotot ovat säännöllisiä, eivät ongelmat niin helposti pääsisi kasaantumaan. (KUVIO 9.)

KUVIO 10. Aukioloaikatoiveet

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että jopa 48 % vastaajista toivoi Ohjaamon olevan auki myös iltaisin. Teoriaosiossa käsiteltiin matalan kynnyksen palveluiden keskeisimpiä piirteitä. Näihin piirteisiin kuului muun muassa palvelun aukioloaikojen sovittaminen asiakaskunnalle mahdollisimman sopivaksi. Kynnys palveluun hakeutumiselle madaltuu, kun palvelu on tavoitettavissa sopivaan kellonaikaan eikä paikalle menemisen tai yhteydenottamisen eteen tarvitse tehdä erityisjärjestelyjä. Nuoret ovat usein iltaisin muutenkin liikkeellä, joten kun hoidetaan muita asioita, hoituisi Ohjaamolla käyminen samalla. Kyselyyn vastanneet olivat kaikki opiskelijoita, joten todennäköisimmin kyseiset nuoret ovat joko koulussa tai suorittamassa muita velvollisuuksia päiväsaikaan, mikä johtaa siihen, että Ohjaamon palveluita ei ehditä hyödyntää sen aukioloaikojen puitteissa. Ylivieskan Ohjaamo on auki tällä hetkellä tiistaisin ja keskiviikkoisin päivällä kello yhdestä neljään. Muina aikoina palvellaan ajanvarauksella. Tutkimustulokset osoittavat sen, että mahdollisesti nykyisiä aukioloaikoja olisi muutettava asiakaskunnalle eli nuorten rytmeille sopivammiksi. Jos Ohjaamo olisi auki ilta-aikaan, voisi se näkyä palvelun käyttäjämäärässä. (KUVIO 10.)

50 % vastaajista ei toivonut Ylivieskan Ohjaamon aukioloaikoihin mitään muutoksia. Tämä prosenttiosuus voi olla myös heitä, jotka eivät koe tarvitsevansa Ohjaamon palveluita tällä hetkellä tai lähitulevaisuudessa muutenkaan, ja sen vuoksi sillä ei ole merkitystä mihin kellonaikaan palvelut olisivat saatavilla. Osa voi myös kokea, että mukavinta on asioida silloin, kun suurin osa on töissä tai koulussa

eikä muita ole näkemässä, kun nuori menee Ohjaamoon. Leimautumisen pelko vähenee. Iltaisin saataan myös priorisoida harrastukset, koulutehtävät, rentoutuminen ja sosiaaliset kontaktit Ohjaamotoiminnan edelle, jonka vuoksi 50 % vastaajista ei toivo muutoksia nykyisiin aukioloaikoihin. 5 % vastaajista toivoi Ohjaamon olevan auki tiettyinä viikonpäivinä, mutta vain yhdessä vastauksessa mainittiin, mistä viikonpäivästä oli kyse. Kyseessä oli lauantai. Aukioloaikaa viikonlopulle toivoneiden määrä oli sen verran pieni, ettei aukioloaikojen laajentamisella olisi todennäköisesti vaikutusta palvelujen käyttäjämääriin. (KUVIO 10.)

Kyselyn päätteeksi vastaajat saivat esittää Ohjaamolle vapaita toiveita. Kenttään oli tullut yksi toive. Toiveena oli, että Ohjaamo pyrkisi järjestämään nuorille vapaa-ajan ohjelmaa. Toive voisikin laskea Ohjaamolla käymisen kynnystä, jos siellä olisi myös mukavaa vapaa-ajan tekemistä aika-ajoin tarjolla. Ohjaamo ja sen henkilökunta tulisi tutuksi nuorille sitä kautta ja Ohjaamolla käymistä ei mahdollisesti jännitettäisi enää niin paljoa. Ohjaamon alkuperäinen tarkoitus ei kuitenkaan ole järjestää nuorille vapaa-ajan aktiviteetteja. Toivetta voisi kuitenkin toteuttaa esimerkiksi järjestämällä Ohjaamolla jonkinlaisia tutustumispäiviä, joissa olisi ohjelmaa nuorille. Ajanvieton lomassa nuoret voisivat uskaltautua myös ilmaisemaan, jos he tarvitsevat Ohjaamon tukea asioiden hoitamisessa ja mahdollisesti varata ajan myöhemmälle. Nuoret kaipaavat myös aktiviteetteja ja yhdessä oloa, joten toive voisi edistää yleisesti nuorten hyvinvointia.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Ylivieskassa toista astetta opiskelevien nuorten palveluntarvetta Ylivieskan Ohjaamon palveluille sekä sopivimpia markkinointi- ja viestintäkanavia. Tutkimus toteutettiin Webropol- kyselyllä Koulutuskeskus Jedun, Ylivieskan lukion ja Raudaskylän Kristillisen Opiston opiskelijoille. Kysely lähetettiin noin 300:lle Ylivieskan lukion opiskelijalle täytettäväksi. Raudaskylän Kristillisen Opiston osalta 67 opiskelijaa vastaanotti kyselyn, mutta viestin avasi heistä 60 opiskelijaa. Koulutuskeskus Jedun opiskelijoista 150 vastaanotti kyselyn. Vastausten palauttamistavoite oli 100 kappaletta. Vastauksia saimme 53 kappaletta. Syitä odotettua vähäisenpään vastausten määrään voi olla useita, mutta selittävänä tekijänä voi olla esimerkiksi nuorten motivaatio vastata kyselytutkimuksiin ylipäänsä. Kyselyn välittäminen vastaajille ja kyselystä muistuttaminen välikäsien kautta saattoi myös vaikuttaa vastaajien motivaatioon tai tietoisuuteen vastata kyselyyn. Koulutuskeskus Jedun kaikki opiskelijat eivät ole ylivieskalaisia, joten on myös mahdollista, että ulkopaikkakuntalaiset eivät ole vastanneet kyselyyn, sillä he eivät asioi Ylivieskan Ohjaamolla. Tässä luvussa avaamme tutkimuksesta saatuja vastauksia tutkimusongelmiin, kerromme prosessin edistymisestä ja ammatillisesta kasvusta sekä käsittelemme tuloksista syntyneitä kehitysideoita ja jatkotutkimusehdotuksia.

5.1 Vastaukset tutkimusongelmiin

Tutkimuksella oli yksi pääongelma ja kolme alaongelmaa. Pääongelma oli seuraava: Millainen on Ylivieskassa toisen asteen tutkintoa opiskelevien nuorten palveluntarve Ohjaamo Ylivieskan tarjoamille palveluille? Vastaajista 69 % oli sitä mieltä, että heillä ei ole tarvetta Ohjaamon palveluille. Vastaajista 89 % tiesi, mikä Ohjaamo on ja millaisia palveluita Ohjaamo tarjoaa. Nuoret ovat hyvin tietoisia Ohjaamosta ja sen tarjoamista palveluista. Vastaajista kuitenkin moni on valmis vastaanottamaan apua ja ohjausta Ohjaamon kautta. Kokonaisuudessaan palveluntarvetta ilmenee, vaikka 69 % vastaajista oli sitä mieltä, että tarvetta ei ole Ohjaamon palveluille. Nykyaikana tiedonsaanti esimerkiksi internetin välityksellä on helppoa ja tietoa on yleisestikin saatavissa helpommin, joten näillä asioilla on varmasti-kin vaikutusta palvelun tarpeelle. Jos nuoren elämäntilanne on tällä hetkellä tasainen, esimerkiksi opintoja on jäljellä vuosi tai pari eikä esimerkiksi muutto omaan asuntoon ole ajankohtainen, ei palveluille juuri nyt koeta tarvetta.

Ohjaamon viestintäkanavat – mitä kautta nuoret saavat tietoa Ohjaamosta ja mikä olisi heille luonnollisin kanava yhteydenpitoon? Vastaajista 82 % olivat saaneet tietoa Ohjaamosta koulun kautta. Koulussa tieto on kulkeutunut Wilma-järjestelmän kautta sekä opettajien ja opinto-ohjaajien välityksellä.

Toiseksi merkittävin tiedonkulkukanava on ollut Ohjaamon työntekijä 47 %, joka on käynyt koulussa esittelemässä Ohjaamon toimintaa. 12 % vastaajista oli saanut tietoa muiden kanavien kautta, kuten esimerkiksi omilta vanhemmilta ja sanomalehdestä. Huomionarvoinen asia oli se, että sosiaalisen median kautta tieto ei ole kulkeutunut nuorten keskuuteen. Sosiaalisen median kanavien (Facebook 4 %) ja (Instagram 2 %) vastausprosentit olivat alhaisia ottaen huomioon vastaajien ikäluokan. Luonnollisimmat kanavat yhteydenpitoon Ohjaamon kanssa olivat vierailu paikan päällä Ohjaamossa ja Whatsapp-viestintäsovellus. Vastaajista 53 % koki molemmat yhteydenpitotavat yhtä luonnollisina ja mieluuisina. Sosiaalista mediaa (Facebook 0 % ja Instagram 20 %) vastaajat eivät kokeneet luonnolliseksi yhteydenpitotavaksi. Ohjaamon verkkosivun chattia 37 % vastaajista piti hyvänä keinona yhteydenpitoon. Vastaajat kokivat nopean ja helpon tavan yhteydenpitoon olevan mieluisin ja luonnollisin tapa. Esimerkiksi sähköposti (24 %) ei ollut vastaajien suosiossa.

Mitä palveluita nuoret toivovat Ohjaamolta? Suurin osa vastaajista 41 % oli sitä mieltä, että Kela-asiointiin liittyviä palveluita toivotaan Ohjaamolta. Vastausprosentit jakautuivat palveluiden osalta hyvin tasaisesti. Seuraavaksi tärkeimmiksi palveluiksi vastaajat kokivat TE-palvelut ja työnhaun (39 %) sekä asumiseen liittyvän neuvonnan (33 %). Muita toivottuja palveluita olivat tapahtumat, esimerkiksi kesätyön haku ja rekrytointi (29 %), opinnot ja yhteishaku (27 %), keskusteluapu, vapaa-aika ja harrastukset (12 %), sekä terveyspalvelut (8 %). 29 % vastaajista oli sitä mieltä, että he eivät tarvitse ollenkaan Ohjaamon palveluita vaan selvittävät asiat itsenäisesti tai saavat avun jostain muualta. Johtopäätöksenä voi todeta, että vastausprosentit jakautuvat hyvin loogisesti ajatellen vastaajien ikäjakaumaa. TE-palvelut, työnhaku ja asumiseen liittyvät palvelut ovat itsenäistyvän nuoren iässä hyvin ajankohtaisia.

Onko Ohjaamon aukioloilla vaikutusta palveluiden piiriin hakeutumiseen? Puolet eli 50 % vastaajista oli sitä mieltä, että he eivät toivo mitään muutoksia aukioloaikoihin. Lähes puolet 48 % vastaajista toivoi avoimia ovia myös ilta-aikaan. 5 % toivoi Ohjaamon olevan auki tietyinä viikonpäivinä. Yksi konkreettinen vastaus viikonpäivä kysymykseen saatiin ja se oli lauantai. Kukaan vastaajista ei halunnut avoimia ovia aamuisin. Vastaajien joukossa oli todennäköisesti heitäkin, jotka eivät kokeneet tarvetta Ohjaamon palveluille, mikä voi vaikuttaa siihen, että puolet vastaajista eivät toivonut muutoksia aukioloaikoihin. Ilta-aikaan avoimia ovia toivoi melkein puolet vastaajista. Etenkin opiskelijoilla voi olla

vaikeuksia päiväaikaan päästä fyysisesti käymään Ohjaamolla. Tämä asia mahdollisesti vaikutti siihen, että aukioloaikoja toivottiin myös ilta-aikaan.

5.2 Pohdinta

Lähtökohdat tämän opinnäytetyön tekemiseen olivat haasteelliset. Koronapandemia aiheutti sen, että toinen opinnäytetyön tekijöistä joutui vaihtamaan opinnäytetyön aihetta kevään 2021 aikana. Toinen haaste tämän opinnäytetyön tekemisessä oli se, että opinnäytetyön tekijät eivät tunteneet toisiaan ennestään ja se, että molemmat tekijät asuivat eri paikkakunnilla. Lisäksi toinen opinnäytetyön tekijöistä teki kolmivuorotyötä, joten yhteisen ajan löytäminen oli mahdotonta. Ajatuksia ja ideoita vaihdettiin puhelimen välityksellä. Työn laatuun vaikuttivat myös aikataulut, jotka olivat hyvin tiiviitä. Kokonaisuutena opinnäytetyön prosessi onnistui kuitenkin hyvin yhteistyön avulla. Työnjako suoritettiin ennen opinnäytetyön kirjoittamisen aloittamista. Opinnäytetyön prosessia jaettiin työskentelyvaiheisiin, jotka helpottivat kokonaisuuden hallintaa.

Tämän opinnäytetyön tutkimusprosessi tällaisessa laajuudessa oli molemmille tekijöistä uusi kokemus. Tämä aiheutti opinnäytetyön prosessin aikana ajoittain epävarmuutta. Opinnäytetyön prosessin aikana havaitsimme, että kaksi opinnäytetyön tekijää on sekä haaste että mahdollisuus. Mahdollisuus on siinä, että kaksi tekijää täydentävät toisiaan ja kykenevät paikkaamaan toisen tekijän puutteita. Erilaiset lähtökohdat tuovat mahdollisuuksia ja erilaisia näkökulmia, joita voidaan hyödyntää työskentelyn eri vaiheissa. Haastavaa opinnäytetyön tekemisestä tulee silloin, jos tekijöiden ajatukset eivät kohtaa laisinkaan. Tämän opinnäytetyön prosessissa tekijöiden ajatukset kuitenkin kohtasivat, joten siitä ei muodostunut ongelmaa.

Tutkimuksen ja opinnäytetyön tekeminen on ollut samaan aikaan mielenkiintoista ja haastavaa. Idea opinnäytetyölle syntyi puhtaasta mielenkiinnosta Ohjaamo-toimintaa kohtaan, mutta haasteita työn tekemisessäkin on riittänyt. Omat henkilökohtaiset haasteet ja koronapandemiasta johtuneet rajoitukset ovat hidastaneet työn edistymistä sekä pandemia on lisäksi muokannut alkuperäiset tutkimusmenetelmät uuteen uskoon. Aluksi tarkoituksena oli kerätä tutkimusmateriaalia kyselylomakkeen lisäksi työpajatoiminnan kautta, jossa yhdessä nuorten kanssa kehitettäisiin Ohjaamon toimintaa vielä enemmän nuorten toiveita vastaavaksi. Kyselyn kautta olisi ensin selvitetty laajemmin nuorten toivomuksia palvelun järjestämisestä ja markkinointitavoista. Lisäksi olisi mietitty keinoja, miten myös sellaiset nuoret

saadaan palvelujen piiriin, joilla kynnyks hakea apua on korkeampi. Tarkempaa jatkokehitystä olisi ryhtynyt tekemään halukkaiden nuorten kanssa työpajamenetelmällä kyselystä saatujen tulosten pohjalta. Pandemian vuoksi asetettujen kokoontumisrajoitusten vuoksi tuli odotella pitkä tovi, että rajoituksista luovuttaisiin ja olisi jälleen turvallista kokoontua kehittämistyön merkeissä. Tilanne ei kuitenkaan alkanut helpottaa, joten oli aika luopua työpajaideasta ja pelkistää tutkimusta etänä toimivaan kyselytutkimukseen.

Opinnäytetyön teon kautta tietämys nuorisotyön taustoista on lisääntynyt ja teorian kautta opittiin lisää Ohjaamoiden toiminnasta ja niiden lähtökohdista sekä tavoitteista. Opinnäytetyön kautta opittiin myös hyödyntämään Webropol-ohjelmaa tiedon keruussa ja tulosten analysoimisessa. Kyselyä tehdessä korostui, kuinka tärkeää on muotoilla kysymykset niin, että saadut tulokset vastaisivat tutkimusongelmaan. Kyselyn kautta kuitenkin huomattiin, että jatkossa tutkimusta tehdessä vastaajien taustatiedoilla on suuri merkitys tulosten analysoimisessa ja niiden hyödyntämisessä käytännössä. Jos esimerkiksi tiedettäisiin, minkä koulun opiskelijat ja miten eri-ikäiset opiskelijat kyselyyn ovat vastanneet, olisi muun muassa markkinointia helpompi kohdentaa tiettyihin kouluihin tiettyihin tarpeisiin vastaten. Ammatillisesta osaamisesta ja tutkimuksen tekemisestä opittiin opinnäytetyötä tehdessä osittain myös kantapään kautta. Kaikkea ei voi osata tai tietää etukäteen, mutta virheistä voidaan oppia. Tutkimuksen teon kautta opittiin myös yhteistyön merkityksestä niin tekijöiden kuin yhteyshenkilöidenkin välillä. Ilman tiivistä yhteydenpitoa voi herkästi tulla väärinymmärryksiä sekä olla puutteellisesti käytettävissä tietoa, joka vaikeuttaa tehtävässä onnistumista.

5.3 Kehittämisideat ja jatkotutkimusehdotukset

Kehittämisideana Ylivieskan Ohjaamolle tutkimuksen tulosten perusteella nousi aukioloaikojen muokkaaminen asiakaskunnalle sopivammaksi ja heidän toiveitansa vastaavaksi. Nuoret olivat toivoneet Ohjaamon olevan auki myös iltaisin. Aukiolo iltaisin luo haasteita monialaisten palveluiden järjestämiselle, sillä useat toimijat työskentelevät tällä hetkellä vain päiväsaikaan, mikä on osin myös sen seurauksena, että järjestelmät saattavat olla käytössä vain virka-aikaan noin aamu kahdeksasta päivä neljään. Tällaisia ovat esimerkiksi Kela, TE-palvelut ja monet yritykset sekä järjestöt. Jos yhteistyötahot eivät ole käytettävissä, on Ohjaamon palvelujen tuottaminen haasteellisempaa eikä nuorten asioita saada hoidettua niin jouhevasti. Tuloksista ilmeni myös, että opiskelevat nuoret tavoitetaan tehokkaimmin koulun kautta, joten sitä kautta markkinointia suositellaan jatkamaan kuten aiemminkin on tehty ja siihen panostamaan jatkossakin tavoitettaessa opiskelevia nuoria.

Kehittämisideana Ohjaamolle voisi olla nuoria kiinnostavien tapahtumien järjestäminen ajoittain. Ohjaamon ohjaajan kanssa käydyn keskustelun perusteella tapahtumia on aika ajoin järjestetty, mutta toki korona-aikaan mitä ilmeisemmin tätä ei ole voitu toteuttaa. Kyselyn vapaan sanan kentässä nuori oli toivonut Ohjaamon järjestävän nuorille vapaa-ajan ohjelmaa. Kuten kuviossa 9 nähdään, vapaa-ajan tiloja oli myös toivottu jonkin verran. Ohjaamon tarkoitus ei ole järjestää nuorille viihdykettä, mutta toiminnan järjestäminen ajoittain voisi madaltaa nuorten kynnystä käydä virallisissakin asioissa Ohjaamolla. Jos nuorille jää hyvä kuva Ohjaamolla käymisestä vapaa-ajan ohjelman kautta, asioi hän todennäköisesti mielellään Ohjaamolla muutoinkin. Ohjelman ohessa voisi olla tietoisuuksia ja ajankohtaisten asioiden, kuten kesän lähestyessä kesätyöhaun neuvontaa. Samalla nuoret pääsevät tutummiksi ohjaajienkin kanssa, mikä voi helpottaa Ohjaamolle yhteydenottamista ja ohjaajille puhumista. Ohjaamo voidaan tehdä nuorille fyysisenä paikkana entistä tutummaksi, jolloin sinne ei jännittäisi niin paljon mennä. Tavoitteena oli saada sellaisetkin nuoret palveluihin mukaan, joille avun hakemisen kynnys on korkea ja avun hakeminen on vaikeaa.

Jatkotutkimuksia ajatellen olisi hyvä lisätä esimerkiksi kyselyyn kohta, jossa selvitetään, minkä ikäisiä vastaajat ovat, ja mikäli tutkitaan opiskelevien nuorten palveluntarvetta, olisi myös hyvä tietää, missä koulussa vastaaja opiskelee. Vastauksista voidaan löytää yhdistäviä tekijöitä tietyissä ikäryhmissä ja tietyn koulun opiskelijoissa. Palveluja voisi sen myötä suunnitella eri ikäryhmien ja elämäntilanteiden tarpeita vastaavaksi. Esimerkiksi lukiolaisella voi olla täysin erilaiset ohjauksen ja avun tarpeet kuin ammatillisesta koulutuksesta valmistuvalla. Lukiolainen saattaa esimerkiksi tarvita apua kiinnostavan koulutuksen löytämisessä lukio-opintojen jälkeen, kun taas ammattikoululainen valmistuu ammattiin ja saattaakin tarvita ohjausta työhaussa tai TE-palveluissa. Lisäksi palvelujen markkinoinnin kohdentamisen kannalta olisi hyvä tietää, mitä palveluja eri kouluissa opiskelevat kokevat tarvitsevänsä. Myös sillä on vaikutusta palveluntarpeeseen, missä välissä opinnot ovat ja minkä ikäinen nuori on. Onko muun muassa omilleen muuttaminen ajankohtainen asia vai vasta vuosien päässä edessä.

Jatkotutkimusta voisi tehdä eri kohderyhmille, esimerkiksi työttömille nuorille ja työssäkäyville nuorille. Tulokset voisivat olla erilaisia ja palveluntarpeesta paljastua lisää toivomuksia sekä uusia tarpeita. Tutkimuksen kautta voitaisiin myös saada arvokasta tietoa siitä, mitä kautta tämän kohderyhmän nuoret voidaan tavoittaa parhaiten, sillä he eivät kuule Ohjaamon palveluista esimerkiksi koulun kautta. Jatkotutkimuksena voisi selvittää myös tarkemmin, miksi osa ylivieskalaisista nuorista kokee avun hakemisen vaikeaksi ja miksi he jännittävät Ohjaamon henkilökuntaa. Kun tiedetään tarkemmin

syitä, on palvelua helpompi kehittää ja sitä kautta kynnystä on helpompi madaltaa sekä mahdollisesti saada myös sellaiset nuoret palvelujen piiriin, joille avun hakeminen on aikaisemmin ollut vaikeaa.

Toimeksiantajan tavoitteena oli selvittää, millaisia palveluja ylivieskalaiset nuoret tarvitsevat ja mitä kautta he toivoisivat kuulevansa tarjolla olevista palveluista sekä mitä kautta nuoret haluaisivat itse olla yhteydessä Ohjaamoon. Tähän löysimme tutkimuksen kautta vastauksia ja myös jo käytössä olleet toimintatavat saivat kannatusta. Tutkimustuloksia analysoidessa huomattiin, että tieto vastaajan iästä ja koulusta olisi ollut tärkeä tieto. Kohderyhmää voisi mahdollisissa jatkotutkimuksissa laajentaa. Tutkimuksessa saatiin vastauksia vain toisen asteen kouluissa olevilta nuorilta. Tämä on melko pieni ryhmä 15-29-vuotiaista nuorista, jotka Ohjaamon palveluja voisivat hyödyntää. Tutkimuksen kautta saatiin selville, että nuoret haluaisivat muutoksia aukioloaikoihin ja osaa nuorista jännittää ottaa yhteyttä henkilökuntaan, hakea apua tai vieraila Ohjaamolla. Tutkimuksen kautta selvisi, että nuoret kokevat tuen tarvetta laaja-alaisesti, eikä ole vain yhtä tiettyä tekijää, joka aiheuttaa nuorelle tuen tarpeen. Iso osa nuorista myös koki tällä hetkellä, että tuen tarvetta ei ole ja tarvittavat tiedot löydetään joko itse tai jonkun muun avustuksella. Avun tarvitsijoita tuloksista myös ilmeni ja keinoja kaikkien apua tarvitsevien nuorten saamiseksi Ohjaamolle voidaan alkaa suunnittelemaan.

LÄHTEET

Aho, P., Myllymäki, T., Sandqvist, S. & Strandell, A. 2021. *Nuorten asuminen 2020. Kyselytutkimus*. Ympäristöministeriö. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-217-4>. Viitattu 16.5.2021.

Anttila, P. 1998. *Tutkimisen taito ja tiedonhankinta*. Metodix. Saatavilla: <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#6.1.1%20Tutkimuksen%20viitekehys>. Viitattu 8.5.2021.

Jelppiverkko. *Starttivalmennus*. Saatavilla: <https://jelppiverkko.fi/fi/starttivalmennus>. Viitattu 11.5.2021.

Kautto, T., Korpilauri, T., Pudas, M. & Savonmäki, P. 2017. Ohjaamojen synty ja kehittämishaasteet. Teoksessa M. Määttä (toim.) *Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017*. Jyväskylä: Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus, 14-20. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-613-6>. Viitattu 27.4.2021.

Kananen, J. 2014. *Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä?* Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print. Ulkoasu: JAMK, Salminen, P.

Kananen, J. 2015. *Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun*. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print. Ulkoasu: JAMK, Salminen, P.

Koponen, J. & Riivari, A. 2019. *NEET-nuorten kohtaaminen etsivässä nuorisotyössä*. Mikkeli: Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi (AMK). Opinnäytetyö. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/263581/koponen_jere%26riivari_aleksanteri.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 11.5.2021.

Koskela, S. & Leppänen, A. 2020. *Ohjaamo-toimijoiden kuvauksia monialaisen uraohjauksen käytänteistä – miten ja kenen kanssa?* Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. 1799-8395-121. Saatavilla: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:jamk-issn-1799-8395-121>. Viitattu 11.5.2021.

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2015. *Matalan kynnyksen palvelut*. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla: https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec. Viitattu 28.4.2021.

Määttä, M. & Souto, A. 2020. *Tutkittu ja tulkittu Ohjaamo. Nuorten ohjaus ja palvelut integraatiopyörteessä*. Verkkojulkaisuja 154. Turku: Nuorisotutkimusseura. Saatavilla: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/tutkittu_ja_tulkittu_ohjaamo_web.pdf. Viitattu 26.4.2021.

Nikkinen, E. 2019. *Nuorten kertomaa 2/5: Miten käsitellä mielenterveyttä?* Vahvistamo. Saatavilla: <https://vahvistamo.fi/blog-post/nuorten-kertomaa-2-5/>. Viitattu 9.5.2021.

Nuorisolaki. 21.12.2016/1285. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>. Viitattu 11.5.2021.

- Ohisalo, M. 2016. *Kolumni: Pärjäämisen kuristava pakko*. Kirkko ja kaupunki. Saatavilla: <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/kolumni-parjaamisen-kuristava-pak-1#09038307>. Viitattu 9.5.2021.
- Paananen, R., Kainulainen, S., Hyppönen, E., Leikas, H., Lindström, A. & Lökfors, J. 2019. *10 tarinaa nuoruudesta ja tuen tarpeista. Nuorten ajatuksia palveluiden kehittämiseksi*. Tampere: Punamusta Oy. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Diak Puheenvuoro 21. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/167000/DIAK_Puheenvuoro_21_verkko.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 7.5.2021.
- Savolainen, J., Palola, E., Hilpinen, M. & Karlsson, U.-J. 2020. Alkusanat. Teoksessa M. Määttä (toim.) *Uutta auringon alla? Ohjaamot 2014-2017*. Jyväskylä: Kohtaamo-hanke (ESR), Keski-Suomen ELY-keskus, 3. Saatavilla: <https://core.ac.uk/download/pdf/162295932.pdf>. Viitattu 28.4.2021.
- Snellman, K. 2012. *Tukea tarvitsevien nuorten aikuisten kohtaamat kynnykset sosiaali- ja terveyspalveluissa*. Tampere: Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83570/gradu05911.pdf?sequence=1>. Viitattu 10.5.2021.
- Suomen mielenterveys ry. *Kilpailua ihannoiva yhteiskunta lisää häpeää*. Saatavilla: <https://mieli.fi/fi/mit%C3%A4-mielt%C3%A4/kilpailua-ihannoiva-yhteiskuntalis%C3%A4h%C3%A4pe%C3%A4>. Viitattu 9.5.2021.
- Turja, T. & Ruusu, P. 2014. *Nuorisotakuu*. Eduskunta. Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/nuorisotakuu.aspx. Viitattu 27.4.2021.
- Valli, R. 2018. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Valtakari, M. 2020. *Ohjaamot – monialaista yhteistyötä, vaikuttavuutta ja uutta toimintakulttuuria. Tutkimus monialaisen yhteistyön vaikuttavuudesta nuorten työllistymistä edistävissä palveluissa*. Policy Brief. Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminta. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162134/5-2020-Ohjaamot-monialaista%20yhteisty%C3%B6t%C3%A4%20vaikuttavuutta%20ja%20uutta%20toimintakulttuuria.pdf?sequence=4&isAllowed=y>. Viitattu 11.5.2021.
- Valtion nuorisoneuvosto. *Etsivä nuorisotyö. Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret*. Saatavilla: <https://indikaattorit.tietoanuorista.fi/arjenhallinta/etsiva-nuorisotyö>. Viitattu 11.5.2021.
- Vilkkä, H. 2021. *Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Ylivieskan kaupunki. *Jelppiverkko, yksilö- ja starttivalmennus*. Jelppiverkko- nuorten aktivointipalvelu. Saatavilla: <https://www.ylivieska.fi/kasvatus-ja-opetus/nuorisopalvelut/tukea-nuorille/jelppi-verkko-yksilo-ja-starttivalmennus/>. Viitattu 11.5.2021.

Kysely: Ylivieskan Ohjaamo-toiminnan kehittäminen nuorten näkökulmasta

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa 15-29-vuotiaiden nuorten tarvetta Ohjaamon palveluille ja tarkastella onko nuorten näkökulmasta palvelussa kehitettävää ja jos on, niin mitä. Kyselyn tuloksia käytämme sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyössä. Vastaukset ovat anonyymejä. Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan sähköisenä Theseuksessa.

Vastaathan 30.4.2021 mennessä.

Mikä on Ohjaamo?

Ohjaamo tarjoaa ilmaisia palveluja 15-29 -vuotiaille nuorille. Tarkoituksena on antaa neuvoja ja apua erilaisiin askarruttaviin asioihin yhden luukun taktiikalla, eli sinun ei tarvitse asioida monessa eri paikassa

saadaksesi apua eri aihepiireittäin. Voit asioida joko yksin tai pienellä kaveriporukalla.

Ohjaamolta saa apua muun muassa Kela-asiointiin, TE-toimiston asioiden hoitamiseen, työllistymiseen, asumisen asioihin, terveysasioissa sekä opintoihin/kouluttautumiseen. Jos jotain palvelua ei ole tarjottavana Ohjaamon katon alla, autetaan nuorta pääsemään tarvitsemansa avun piiriin. Nuorta autetaan kokonaisvaltaisesti hänen asioissaan. Ohjaamolla voi myös pistäytyä ihan vain juttelemassa ja juomassa kupin kuumaa.

Voit asioida paikan päällä ajanvarauksella tai avoimien ovien päivinä ti - ke kello 13 - 16.

Ylivieskan Ohjaamo sijaitsee osoitteessa Juurikoskenkatu 6, 84100 Ylivieska.

Voit olla yhteydessä puhelimitse: puhelinnumero 040 6810 570,

sähköpostitse: ohjaamo@ylivieska.fi,

Instagramissa: [ohjaamoylivieska](#),

Facebookissa: Ohjaamo Ylivieska tai

verkkosivujen chatissa: <https://ohjaamot.fi/web/ohjaamo-ylivieska>

Vastaamalla kyselyyn autat meitä kehittämään Ohjaamon toimintaa ja annat arvokasta tietoa nuorten näkökulmasta. Kiitämme etukäteen vastauksista.

Yhteistyöterveisin opiskelijat Anna ja Mikko.

1. Tiesitkö mikä on Ohjaamo ja mitä palveluja Ohjaamo tarjoaa?

- Kyllä tiesin.
- En tiennyt.

Jos olit kuullut Ohjaamosta aikaisemmin, vastaa seuraavaan kysymyksen (kysymys 2). Jos et ollut kuullut Ohjaamosta, voit siirtyä kysymyksen 3.

2. Mitä kautta kuulit Ohjaamosta?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Koulu (esim. Wilma, opettaja, opinto-ohjaaja)
- Facebook
- Instagram
- Ohjaamon esittelijä esimerkiksi koululla
- Nuorisotalo Sputnik
- Jokin muu, mikä?

3. Mitä kautta toivoisit kuulevasi Ohjaamon tarjoamista palveluista mieluiten? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Koulu/Wilma
- Facebook
- Instagram
- Verkkosivut
- Sähköposti
- Jokin muu, mikä?

4. Miten itse ottaisit mieluiten yhteyttä Ohjaamoon? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Puhelimitse
- Instagramissa
- Facebookissa
- Verkkosivun chatissa
- Menemällä paikan päälle
- WhatsAppissa
- Sähköpostitse
- Jokin muu, mikä? (kehitysidea)

5. Mihin asioihin haluaisit ohjausta Ohjaamolta? Voit valita useamman

vastausvaihtoehdon.

- Taloudelliset asiat (esimerkiksi raha-asiat, velat tai tukiasiat)
- Mielensterveys ja/tai terveys
- Opinnot
- Työllistyminen
- Vapaa-aika (esimerkiksi harrastukset tai muu ajankäyttö)
- Asuminen
- Perhe- tai lähipiirin suhteet
- Tulevaisuuden suunnitelmat (esimerkiksi vaihto-opiskelu tai ammatinvalinta)
- En koe tarvitsevani ohjausta.
- Muu, mikä?

6. Onko sinulla ollut tarvetta Ohjaamon palveluille ja jos on, hyödynsitkö Ohjaamoa tässä tilanteessa?

- Ei ole ollut tarvetta, joten en ole käyttänyt Ohjaamon palveluita.
- On ollut tarve ja hyödynsin Ohjaamon palveluita.
- On ollut tarve, mutta en hyödyntänyt Ohjaamon palveluita.

7. Mistä syystä et ole hyödyntänyt Ohjaamon palveluita tai et aio hyödyntää? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- En ole tiennyt Ohjaamon palveluista riittävästi.
- Etsin avun ja tiedon itse, enkä koe tarvitsevani tukea asioiden hoitamisessa.
- Saan avun ja tiedon jostain muualta (esimerkiksi vanhemmat).
- Avun pyytäminen tuntuu vaikealle.
- Jännitän henkilökuntaa.

En aio enää hyödyntää palvelua, sillä en ollut aikaisemmin saamaani palveluun tyytyväinen.

Miksi?

Jokin muu, mikä?

8. Missä tilanteessa vierailisit Ohjaamolla? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Kela-asiat eli etuusasiat
- TE-palvelut (työnhakijaksi ilmoittautuminen, työttömyysturvan hakeminen)
- Opinnot ja yhteishaku
- Työnhaku
- Keskusteluapu
- Asumisen asiat
- Terveyspalvelut
- Tapahtumat kuten CV-työpaja, kesätyöhaku ja rekrytointitapahtumat
- Vapaa-aika ja harrastukset
- Jokin muu, mikä?
- En koe tarvitsevani Ohjaamon palveluita nyt tai lähitulevaisuudessa. Selvitän asiat itse tai saan avun muualta.

9. Millaisia toivomuksia sinulla olisi Ohjaamon tarjontaan? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon tai ideoida itse tekstikenttään.

- Muutto-opastusta
- Vapaa-ajantilat/nuorisotilat
- Tietokonetila
- CV-paja
- Jännittäjäryhmä
- Työpaikkojen esittely
- Kelan hakemusten täyttö
- Säännölliset henkilökohtaiset yhteydenotot Ohjaamolta
- Jokin muu, mikä?

**10. Toivoisitko muutoksia
Ohjaamon aukioloaikoihin? Voit
valita useamman vastausvaihtoehdon.**

- Avoimet ovet myös iltaisin.
- Avoimet ovet myös aamuisin.
- Avoimet ovet tiettynä
viikopäivänä. Mikä
viikopäivä?
- En toivo muutoksia aukioloaikoihin.
- Jokin muu toive,
mikä?

**11. Onko sinulla toiveita tai
ajatuksia Ohjaamoon liittyen?
(Vapaa sana)**

Lähetä